



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio III. De Existentia Gratiæ Actualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

supernaturalem consequi possit: quæ tamen potentia, moralis supernaturalis, naturæ lapsæ neque conditionatè est debita.

178. Difficultas aliqua oritur circa hanc solutionem hujus objectionis ex Suarez l. 1. de gratia c. 13. per totum, ubi fusè contendit, aliquas cogitationes naturales congruas esse debitas naturæ rationali, ex suppositione, quòd producat, & consequenter, non esse gratias distinctas à beneficio creationis; cum enim debita sint naturæ rationali cogitationes, non determinatè incongruæ (hoc enim dicere esset valdè absurdum, ut cuique consideranti faciliè patet) sed saltem indifferentes, ad congruitatem, vel incongruitatem, ait hic auctor, esse moraliter impossibile, ut, in tanta multitudine hominum, non aliqui cooperentur, adeoque sint aliquæ cogitationes congruæ, eaq; simul debita humanæ naturæ.

Sed, quidquid de hoc sit, an aliquæ cogitationes congruæ sint debita humanæ naturæ in specie, adeoque etiam in individuo; quia, ut urget Suarez, humana natura eas cogitationes, non nisi in aliquo individuo, accipere potest; tamen imprimis est aliquod beneficium, quòd huic individuo præ altero dentur, ut agnoscat ipse Eximius. Dein non qualibet cogitatio congrua est debita, ut iterum faretur Suarez cit. lib. c. 14. n. 7. § 2. & præsertim non est debita, ut idem Eximius n. 8. asserit, continuatio cogitationum congruarum, & quidem tamdiu durans, donec quis faciat, quantum est in se; hoc enim non fit per unum tantum, aut alterum actum, ut dictum superius n. 80. adeoque impletio huius conditionis potest semper dici esse ex gratia.

179. Juxta hanc explicationem, quam præ aliis verosimilem iudico. Resp. ad objectionem n. 171. positam dist. ma. natura pura habuisset eam potestatem moralem, sibi absolute debitam, ante impletam omnem conditionem. neg. ma. conditionatè debitam, si nempe implevisset prius conditionem. subdist. habuisset ita, ut conditionem explevisset sine gratia. neg. ma. ut eam implevisset cum, & ex gratia, ita, ut adimpletio conditionis fuisset gratia, & consequenter potestas moralis, absolute collata, fuisset gratia pro gratia. conc. ma. & dist. proportionaliter mi. neg. conf. ad prob. ma. dist. iterum ma. si natura pura non habuisset illam potentiam moralem, neque absolute, neque conditionatè debitam, tunc fuisset moraliter necessitata ad perdendum suum finem. conc. ma. si eam tantum non habuisset absolute debitam, sed tamen habuisset conditionatè debitam. neg. ma. & conc. mi. neg. conf. ad prob. mi. conc. totum. Si natura pura habuisset eam potentiam moralem, conditionatè debitam, & quidem ita, ut conditionem potuisset moraliter implere, potuisset moralem necessitatem incurrendi poenas æternas sensus, & perdendi ultimum finem evitare.

180. Ubi adhuc notandum 1. non hic dici, quòd sine cogitatione congrua non possit moraliter impleri conditio, sed tantum, quòd non impleatur: sicut non dicitur, quòd sine gratia supernaturali congrua, seu prævisa per scientiam mediam coniungend: cum consensu, non possit in hoc statu elevationis fieri opus superna-

turaliter bonum (ad hoc enim, ut quis possit, opus est tantum gratiæ sufficiente) sed tantum dicitur, quòd tale opus actu non fiat.

Notandum 2. neque dici, quòd homini, in statu naturæ puræ, fuisset debita tota potentia moralis proxima ad faciendum, quòd est in se; cum enim, ut dictum est, facere, quòd est in se, requiratur plura, absolute sufficit dicere, quòd homini in eo statu debita fuisset potentia moralis proxima ad aliquid faciendum, quòd si fecisset, accepisset potentiam novam proximam ad plus faciendum, donec impleretur totum, quòd requireretur ad hoc, ut dici posset, fecisse totum, quòd est in se. Et sic potest etiam dici, quòd homo habuisset primò absolute potentiam moralem proximam aliquid faciendi: potentiam autem moralem faciendi totum, quòd est in se, habuisset conditionatè, si scilicet primò fecisset, quòd moraliter potuisset.

Ex quo etiam intelligi potest, quòd conditionatè habere potentiam moralem observandi totam legem sit idem, ac eam potentiam habere (ut alii loquuntur) remotè, seu mediatè, quatenus nempe habetur medium eam acquirendi. Sic sæpe dicuntur homines, etiam in statu elevationis, habere gratias, non immediate, & proximè, sed mediatè, & remotè, sufficientes, quatenus habent gratiam immediate sufficientem ad orandum, & si oraverint, accipient gratiam immediate sufficientem, e. g. ad vincendam gravem tentationem.

QUÆSTIO III.

De Existentia Gratiae Actualis.

ARTICULUS I.

An existat Gratia Sufficiens.

181. **D**iximus n. 14. gratiam sufficientem, vel accipi posse genericè, seu pro omni gratia, quæ sufficit ad operandum: & sic etiam gratia efficax est sufficiens: vel posse accipi pro purè sufficiente: & sic differt à gratia efficaci; nam gratia efficax, prout communiter intelligitur, scilicet actu efficiens, est illa, cum qua non tantum possumus, sed actu operamur, quæque est conjuncta cum effectu, eumque infallibiliter posse trahit: non quidem necessitate antecedenti, & inimpedibili, qualem Jansenius, & ejus sectæ adstruunt, sed tantum necessitate consequente, & impedibili. Et hanc in nostris principiis dicimus, esse eam gratiam, quæ post scientiam mediam de futuro consensu, ex benevololo DEI prædefinientis affectu, confertur, adeoque hæc gratia accepta involvit tria, nempe entitatem gratiæ, seu illustrationis, vel inspirationis, & scientiam mediam de consensu, ac benevololum DEI prædefinientis decretum: & in hoc sensu deinceps semper loquemur, quando gratiam efficacem nominabimus.

182. At verò gratia purè sufficiens est, cum qua quidem operari possumus, sed ex nostra

culpa operari nolumus; hinc ista, quidditative accepta, involvit entitatem gratiæ, & scientiam mediam de dissensu, ac decretum permissivum dissensus: cum autem, & scientia media, & decretum, impediabilia sint, libertati non obsunt. Quodsi hæc gratia intelligatur in actu secundo purè sufficiens, seu inefficax, involvit etiam dissensum, qui est ex nostra negligentia: imò etiam scientia media suo modo consequitur nostrum defectum, seu negligentiam, aut dissensum conditionatè futurum.

Hinc gratia purè sufficiens ut talis, seu quidditative sumpta, non est à DEO; quia non est à DEO nostra negligentia, resistentia, & malitia: sed à DEO est tantum gratia purè sufficiens denominativè sumpta, sive illa illustratio intellectus, vel inspiratio voluntatis, quæ in se sufficiens est: at redditur inefficax à nostra voluntate, culpabiliter ei non cooperante. Et de hac modò quæritur, sive quæritur, an detur aliquando talis gratia; negat enim eam Janfenius cum affectis, & vult, in statu naturæ lapsæ nullam talem dari, sed tantum dari gratias, ut ait, victrices, hoc est, effectum post se necessariò trahentes.

183. Dico cum omnibus Catholicis. Datur gratia sufficiens. Probatur 1. ex Scripturis. *Matth. 20. v. 16.* dicitur, *Multi enim sunt vocati: pauci verò electi:* ergo datur vocatio, seu gratia, cui multi non consentiunt. Iterum *Joan. 1. v. 6.* *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum:* quem locum S. August. l. 1. de *Genes. contr. Manich. c. 3.* & alii PP. Chrysostomus, Cyrillus, Theophilus apud Cornelium in hunc locum, alique scriptores exponunt de lumine gratiæ, illustrantis omnem hominem, qui suâ culpâ lucem non excludit. Iterum *Matth. 11. v. 21.* reprehendit Dominus Corozaitas, & Bethsaitas: *Ve tibi Corozaim, ve tibi Bethsaida; quia, si in Tyro, & Sidone, factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis &c.* ergo habuerunt gratiam sufficientem, cui non consenserunt; aliàs cur reprehensibiles essent?

Rursus *Joan. 15. v. 22.* *Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Sap. 1. *Vocavi, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret: despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis.* *Actorum 7. v. 51.* *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* 2. *Cor. 6. v. 1.* *Adjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam DEI recipiatis &c.* quæ manifestissimè docent, homines aliquando gratiæ non consentire. Similia passim occurrunt: imò huc etiam faciunt omnes S. Scripturæ textus, quibus adstruitur libertas humana, aut peccatores ob peccata reprehenduntur; quia sine gratia non potuissent ea evitare.

184. Prob. conclusio 2. ex definitionibus Pontificum. Inprimis Innocentius X. damnavit hanc Janfenii propositionem 2. *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.* Ex qua damnatione manifestè infertur, gratiæ, seu inspirationi interiori, aliquando resisti, adeoque eam tantum esse sufficientem. Idem colligitur ex quarta, quam inferiùs dabimus. Cum tamen Janfenistæ non aquiescerent huic damnationi, damnavit iterum Alex. VIII. hanc propositionem 6. *Gratia sufficiens statui nostro, non tam utilis,*

quam perniciosa est, sic, ut proinde merito possint petere: *A gratia sufficiente libera nos Domine,* Idem Pontifex damnavit hanc. 5. *Pagani, Judæi, Heretici, alique hujus generis, nullum omnino accipiunt à Jesu Christo influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inermem, sine omni gratia sufficiente.* Clemens autem XI. inter propositiones Quesneli plures damnavit huc spectantes, quales maxime sunt 2. 3. 4. 6. aliæque plures, quas longum esset enumerare.

185. Prob. conclusio 3. ex Conciliis, quæ docent, gratiæ resisti posse, & actu resisti, adeoque non omnem esse antonomasticè efficacem, Senonense decreto. 14. ait. *Nec denique tale sit huiusmodi trabentis DEI auxilium, cui resisti non possit; quoties enim Dominus voluit congregare filios Jerusalem, sicut gallina congregat pullos suos sub alas, & noluerunt: & addit, frustra S. Stephanum Judæos, & Paulum Thessalonicenses reprehensurum fuisse, si Divinis inspirationibus homines inevitabiliter raperentur.* Trid. sess. 6. c. 5. de homine, & gratia ait: *Quippe qui illam & abijcere potest. & can. 4.* anathematizat dicentem, liberum arbitrium nihil gratiæ cooperari, neque posse dissentire, si velit. Eadem veritas habetur clarissimè ex omnibus SS. Patribus, qui hominem peccatorem reprehendunt, vel libertatem hominis adstruunt: nec opus est, eorum textibus paginam implere in re clara.

ARTICULUS II.

Quenam de hac materia sit mens
S. Augustini.

186. Cum nostri hac in conclusione adversarii, Janfeniani, vel maxime contendant, à se stare S. Augustinum, adducendi sunt aliquot textus huius S. Doctoris, ex quibus cuique patebit, ejus mentem quoad hanc controversiam, omnino cum nostra conclusione convenire. Itaque l. 83. quest. q. 68. in textum *Matth. 22. v. 14.* *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi:* sic ait. *Ad illam enim cœnam, quam Dominus dixit in Evangelio preparatam, nec omnes, qui vocati sunt, venire voluerunt, neque illi, qui venerunt, venire possent, nisi vocarentur. Itaque nec illi debent sibi tribuere, quod venerunt; quia vocati venerunt: nec illi, qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi; quoniam, ut venirent, vocati erant in libera voluntate: ergo, qui vocati venire potuerunt, & noluerunt, habuerunt gratiam, cui resistere: adeoque purè sufficientem, quam neglexerunt: & hinc S. Pater post pauca subjungit: *Inchoat meritum supplicii, cum vocatus venire neglexerit.**

Rursus l. 1. de *Genes. contra Manichæos c. 3.* in illud *Joan. 1. v. 9.* *illuminat omnem hominem &c.* illud autem lumen non irrationabilem animalium oculis pascit: sed pura corda eorum, quæ DEO credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium, se ad ejus præcepta servanda converterunt.

tunt: quod omnes homines possunt, si velint; quia illud lumen omnem hominem illuminat, venientem in hunc mundum. Ecce dicit, omnes posse, si velint: & tamen est evidens, non omnes id facere; ergo plures habent tantum gratiam sufficientem. Iterum de dono perseverantiae. c. 9. circa illum textum: *Vae tibi Corozaim* &c. ait. Facile est quippe infidelitatem accusamus Judaeorum, de libera voluntate venientem, qui factis apud se tam magnis virtutibus credere noluerunt.

Idem S. Doctor l. 1. Retract. c. 22. ait. In potestate quippe hominis est, mutare in melius voluntatem: sed ea potestas nulla est, nisi à DEO detur, de quo dictum est: *Dedit eis potestatem filios DEI fieri*: atqui potestas, ut quis fiat filius DEI, est per gratiam: ergo in potestate hominis est, uti gratia, vel non uti, cum autem homo sapius ea non utatur, saepe manet gratia tantum sufficiens. Idem l. 3. de lib. arb. c. 16. sic habet: *Ex eo igitur, quod non accepit, nullus reus est: ex eo vero, quod non facit, quod debet, iuste reus est*. Debet autem, si accepit, & voluntatem liberam, & sufficientissimam facultatem. Iterum l. 1. ad Simplificium q. 2. occasione illius textus Apostoli: *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI*. ad Rom. 9. v. 16. sic ait. *Noluit ergo Esau, & non cucurrit: sed etsi voluisset, & cucurrisset, DEI adiutorio pervenisset, qui ei etiam velle, & currere, vocando praestaret, nisi vocatione contempta reprobatus fieret*. Ecce perditio miseri huius hominis attribuitur ejus nolitioni, & contemptui vocationis, quam si sequi voluisset, etiam pervenisset: adeoque vocatio auxilium sufficiens fuit. Rursus idem S. Pater l. 1. de predest. SS. c. 16. ait: *Vocat enim DEUS predestinatos multos filios suos, ut eos faciat membra predestinati unici filii sui, non ea vocatione, qua vocati sunt, qui noluerunt venire ad nuptias; illa quippe vocatione & Judaei vocati sunt, quibus Christus crucifixus scandalum est, & gentes, quibus crucifixus stultitia est: sed ea vocatione predestinatos vocat, quam distinxit Apostolus*. Ecce geminam vocationem, unam electorum, quam ex Apostolo ait esse secundum propositionem: alteram sufficientem eorum, qui noluerunt venire. Iterum l. de corr. & grat. c. 7. *Quicunque enim electi, sine dubio etiam vocati; non autem quicunque vocati, consequenter electi*. Nec dicas, vocatos saltem accepisse auxilium efficax ad id, ad quod fuere vocati; nam S. Aug. hic, & locis ante citatis ait, vocatos fuisse ad coenam, ad nuptias agni, ad regnum suum, seu gaudia aeterna, quae consecuti non sunt.

187. Prob. conclusio 4. rationibus. Primò. Si non datur gratia sufficiens, vel indifferens, sed omnis est efficax, seu trahens necessarium post se consensum, non datur libertas: sed hoc (licet admittat Janfenius, quoad libertatem à necessitate, quamvis non à coactione) est falsum, ut suppono ex tr. de act. hum. a. n. 94. ergo. 1. prob. ma. si datur gratia intrinsecè efficax, qualem statuit Janfenius, actus necessarium fit: si ista non datur, neque datur alia sufficiens, tunc actus fieri non potest: ergo non datur libertas.

Secundò. Si non datur gratia sufficiens, DEUS non vult omnes homines salvos fieri: sed hoc est falsissimum: ergo, mi. est clara; nam DEUM velle omnes homines salvos fieri, est doctrina Apostoli, & Ecclesiae, id quod fuscè proba-

tum est tract. de DEO à n. 615, quin opposita doctrina damnata est ab Innocentio X. in propositione 5. Janfenii. prob. ma. si DEUS non omnibus dat gratiam sufficientem, sine qua salvi esse non possunt, tunc non dat media ad salutem, quae ipse debet dare; quia non possunt aliunde haberi: ergo non potest prudenter intendere, tantum finem earum salutem, seu hanc seriò velle. Tertiò. Sic DEUS esset causa peccatorum, & imposuisset homini praecepta impossibilia: sed haec per se sunt absurdissima, & Calvino, ac Lutherò digna asserta: ergo, ma. patet consideranti; quia homo non esset culpabilis in eo, quod evitare non potuisset: sed potius DEUS, qui ea praecepta impossibilia, imposuisset, nec tamen (quod ex parte sua necessario requirebatur) ad ea implenda juvare voluisset,

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

188. **O**B. 1. S. Augustinus negat omnem gratiam, quae non sit efficax, seu victrix: ergo nulla datur gratia purè sufficiens. prob. ant. pluribus textibus S. Doctoris. Sic serm. 43. de verbis Domini c. 7. ait: *Agis, si agaris, & bene agis, si à bono agaris*. l. 2. contr. duas epist. Pelagianorum ad Bonifac. c. 9. *Homo preparat cor: non tamen sine adiutorio DEI, qui tangit cor, homo preparat cor*. l. 1. de predestinatione Sanctor. c. 8. *Si enim omnis, qui audit à Patre, & didicit, venit, profectò omnis, qui non venit, non audit à Patre, nec didicit*: ergo.

Resp. vix non debere dici infelicitatem S. Augustini, quod haeretici tam pertinaciter contendunt, eum à suis partibus stare; non enim minus Calvinus, & Lutherus, quam Janfenistae eum ubique pro se stare jactant. sic Lutherus l. de servo arbitrio, ait: *Augustinus, quem praeteris, totus meus est*. Calvinus in l. 5. Pigbii. Doctrinae nostrae nullum est caput, quod non propè ad verbum saepius apud Augustinum occurrat. vide Bellar. tom. 2. contrav. 1. l. 4. de notis Ecclesiae. c. 9. In forma, neg. ant. cujus falsitas manifestè patet ex textibus suprà allatis. ad prob. concessis textibus, neg. conf. Sit, quod illis locis S. Augustinus agat de gratia efficaci, hoc est, conjuncta cum actu, eumque infallibiliter, non tamen necessitate Janfeniana, inferente: sufficit nobis, quod alibi agat de gratia sufficiente, sicut eum agere, satis jam ostensum est.

189. Omitto etiam, quod hic loci in primo textu per *agi* intelligatur praeveneri gratia efficaci; ex hoc enim textu nos gratiam sufficientem non probamus, neque efficacem ab Augustino saepius assertam negamus; utramque enim adstruit. De verbo *agi*, de quo hic textus meminit, videri etiam potest suprà n. 21. quamvis etiam non negem, per *agi* S. Doctorem aliquando intelligere, juvari gratia efficaci; nam ita intelligitur illud l. de corr. & gratia c. 2. ubi exponens illud ad Rom. 8. v. 14. *Quicunque enim spiritu DEI aguntur, ii sunt filii DEI*: sic scribit: *Intelligent, si filii DEI sunt, spiritu DEI se agi, ut, quod agendum est, agant, & cum egerint, illi, à quo*

quo aguntur, gratias agant; aguntur enim, ut agant, non, ut ipsi nihil agant.

190. Secundus textus, etiam plus non probat, quam, quod si DEUS efficaci gratia cor tangat, illud homo præparet, vel gratiæ illi consentiat. Tertius textus referri debet ad illud Christi Domini. *Joan. 6. v. 45. Omnis, qui audit à Patre, & didicit, venit ad me.* In quem locum Theophylactus apud Maldonatum ait, *audire*, esse tantum doctrinam percipere, *discere* autem esse credere, vel doctrinam amplecti: & hinc non frustra Christum utrumque verbum conjunxisse. Quare *audire* hic sumitur in secundo sensu, non in primo, de quibus *n. 19.* Vult igitur S. Augustinus tantum dicere, eum, qui verbum DEI audit, ei que credit, venire ad Christum: eum autem qui non venit non discere, hoc est, non credere, adeoque gratiam non habuisse congruam, seu efficacem.

Nec te moveat, quod S. Augustinus dicat: *Nec audit, nec didicit*, quasi diceret: *Nec habuit gratiam efficacem, nec sufficientem*; nam in primis rectè dicitur, aliquos non audivisse; quia non habuerunt vocationem immediatam ad fidem, sed tantum auxilia mediata, ut potuerint facere, quod est in se: dein illa particula *nec* non sumitur à S. Augustino ibi ita rigorosè, ut excludat utrumque divisim sed tantum collectivè: quasi diceret: utrumque non habuit collectivè; aliàs illius illatio planè non esset legitima; quia veller inferre ex uno, oppositum ejus, quod Christus tantum intulit ex duobus simul. Hoc confirmatur ex eo, quod statim subjungat illis verbis ista: *Nam si audisset, & didicisset, veniret*: & semper deinceps utrumque conjungat.

191. Ob. 2. S. Augustinus in *Enchiridion* c. 32. exponens illud Apostoli ad Rom. 9. v. 16. *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI*: sic ait: *Restat, ut propterea rectè dictum intelligatur: non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI, ut totum DEO detur*: atqui juxta nos non totum daretur DEO, sed pars libero arbitrio, quod gratiæ sufficienti liberè consentiret: atque adeo verum etiam esset, ut ibidem habet S. Doctor. *Non miserentis est DEI, sed volentis est hominis; quia id misericordia DEI sola non implet*: quod, ut iterum eo loco ait S. Augustinus, *nul- lus Christianus dicere audebit*. Resp. 1. Videantur dicta à *n. 399.* de DEO, ubi ex S. Augustino *l. 1. ad Simplicianum. q. 2.* attulimus expositionem hujus textus Apostoli, prorsus congruentem cum nostris principiis de scientia media, quam non opus est hic repetere.

Resp. 2. S. Augustinum loco objecto non velle, actus nostros liberos, & salutes (aliud est de indeliberatis, quos DEUS facit in nobis sine nobis) tribuendos esse DEO, tanquam soli agenti; nam ex Trident. sess. 6. c. 5. definitum habetur, quod *neque homo ipse nihil omnino agat*: & can. 4. sess. ejusdem damnatur oppositum asserens: atque hoc indicat etiam S. Paulus *1. ad Cor. 15. v. 10.* scribens: *Abundantiùs illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia DEI mecum*. Sed & S. Augustinus idem aperte docet. *l. de prædest. SS. c. 3.* ajens: *Utrumque ergo nostrum est, propter arbitrium voluntatis: & utrumque tamen datum est, per spiritum fidei, &*

charitatis: & infra: *Utrumque ipsius est; quia ipse preparat voluntatem: & utrumque nostrum; quia non fit, nisi volentibus nobis.* Quare ex S. Augustino non quidem nos omnino nihil agimus in bono opere: sed tamen totum simpliciter est attribuendum DEO, tanquam causæ plusquam primariæ, respectu cuius nos modicissimum facimus. Hoc probatur ex ipso textu S. Pauli *1. Cor. 15.* in quo primariam vim agendi attribuit gratiæ, sibi autem instrumentalem, & multo minorem.

192. Et utique illi causæ totum simpliciter tribui debet, quæ est primaria, non quomodocunque, sed ita, ut det actum primum proximum, sine quo nihil fieri potest: insuper suadeat, hortetur, præcipiat, removeat impedimenta, physice cooperetur, illustret intellectum, & inflamet interiùs voluntatem, & quidem eo modo, quem congruum fore prævidit: idque totum faciat ex intentione boni operis. Certè causus hominis bene operantis fermè se habet, ac si quis dives pauperi donet vestem, eumque juvet, illam induere; licet enim pauper etiam cooperetur se induendo (cùm posset nolle vestem accipere, vel eam induere) licet forte etiam pauper, uno, vel altero ductu actus, in quo tamen faciendū à divite fuit adjutus, modicum quid fecerit, in tali casu tamen, quod pauper vestitus sit, totum tribuitur diviti, & pauper non habet, quod non acceperit, nec potest in se gloriari, sed debet in divitis benignitate. Pariter, quando nos induimur quasi veste gratiæ, & meriti, licet etiam modicum quid faciamus, cum adjutorio DEI, & cooperemur DEO nos induenti, totum tamen debet DEO adscribi: nec habemus, quod non accepimus, nec possumus in nobis, sed debemus in DEO gloriari.

Neque etiam gratiæ cooperando nosmetipsos discernimus, sed DEUS discernit nos; discretio enim dilecti à reprobo stat in benevolæ DEI voluntate, qua misericorditer decernit electo dare, vel actu dat auxilium, quod videt conjungendum cum consensu, dum reprobo decernit dare, vel actu dat aliud, quod videt quidem posse conjungi, sed non conjungendum cum consensu. In forma, neg. mi. quia, ut explicavimus, totum DEO datur ad mentem S. Augustini. Cæterum addo, hoc argumento non bene impugnari gratiam purè sufficientem; quia quando hæc datur, non datur actus, qui debeat totus DEO dari, & liberum arbitrium nil agit. Sed nempe debent corradī undique S. Augustini textus, ut numerus saltem accedat, quando non potest sperari pondus accessurum.

193. Ob. 3. S. Augustinus *l. de corr. & grat. c. 12.* ait: *Subventum est igitur infirmitati voluntatis humane, ut Divinā gratiā, indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur*: ergo omnis gratia, quæ datur in statu naturæ lapsæ, seu infirmæ, indeclinabiliter, & insuperabiliter, trahit: adeoque non est tantum sufficiens, seu talis, ut liberum arbitrium possit eam declinare, vel superare. Resp. Nolo hic litem movere, an *insuperabiliter*, an *inseparabiliter* legendum sit: certè in pluribus antiquioribus exemplaribus habetur, ut ipsemet vidi, *inseparabiliter*: quæ vox fortè minus quam altera adversariis favet: sed sit: legatur, *insuperabiliter*. Insuperabilitas hæc, vel non

est omnimoda & absoluta, vel non respicit arbitrium liberum; nam istud ex Tridentino sess. 6. can. 4. debet posse dissentire, si velit: & ex cap. 5. gratiam illam & abicere potest.

Quin ipse Augustinus l. de spir. & lit. c. 34. ait: *Nemo habet in potestate, quid ei veniat in mentem: sed consentire, vel dissentire, propriæ voluntatis est.* & post pauca: *Consentire autem vocatur DEI, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propriæ voluntatis est.* Quæ quidem verba Janenius l. 2. de grat. Chri. c. 34. præeunte Kemnitio (quem Bellarm. tom. 4. l. 8. de gratia & lib. arb. c. 11. merito explodit) ita exponit, ut velit, ea tantum significare, quod tam consensus, quam dissensus, sint actus voluntatis, at non pro libitu voluntatis eliciendi, vel omittendi: verum ridicula est hæc expositio; nam hac ratione etiam propriæ voluntatis esset præveniens prima indeclinata inspiratio; cum etiam actus vitalis sit ejusdem voluntatis: quod est contra S. Augustinum, & omnes alios. Dein particula adversativa sed clarè ostendit, quod per verba *propriæ voluntatis est*, intelligat S. Doctor, quod sit in potestate, seu libitu voluntatis.

194. Itaque, ne S. Doctor secum ipso, aut cum Tridentino pugnet, ejus verba alium longè sensum habere debent, quam adversarii velint. Hinc in forma neg. conseq. & cum Illustrissimo Cameracensi in sua instructione pastoralis p. 2. epist. 10. dico, verba illa *insuperabiliter & indeclinabiliter* significare, quod homo, ex se infirmus, auxilio gratiæ, insuperabilis fiat omnibus tentationibus, quas unquam dæmon, mundus, aut alii quicunque exterius, sive quas caro interiorius, excitat, ut adeo homo adjutus gratiâ, immo vellet, has omnes superet, & à mandatorum Divinorum observatione nunquam declinet.

Et hunc sensum planè puto, esse à S. Augustino intentum; nam hoc clarè innuunt, quæ S. Doctor præmisit, tum c. 11. de infirmitate humana, & malis, quibus Sancti in hac vita ingemiscunt, & clamant ad DEUM: *Liberâ nos à malo quoniam in eis caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, atque in tali certamine laborantes, ac periclitantes, dari sibi pugnam, ut vincendique virtutem, per Christi gratiam possint.* tum hoc ipso c. 12. ex quo verba objecta desumpta sunt, ubi ait: *Major quippe libertas est necessaria, adversus tot, & tantas tentationes, quæ in paradiso non fuerunt, dono perseverantiae munita, atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis, vincatur bis mundus.*

Ex quibus planè infertur, insuperabilitatem, & indeclinabilitatem hanc, à S. Augustino asseri, respectu istarum tentationum, & difficultatum: quod confirmatur ex eo, quod S. Doctor ibi voluerit, ostendere discrimen, inter gratiam collatam Adamo in statu naturæ integræ, & collatam nobis in statu naturæ lapsæ: hoc discrimen autem stat in eo, quod gratia nostra habeat vires ad superandas has tentationes, amores, terrores &c. quas vires non debuit habere gratia Adam, qui huiusmodi tentationibus, amoribus, terroribus &c. infestatus non fuit.

195. Duo huic explicationi videntur obijci posse. Primum. Illa verba, quibus dicitur hunc necessariam libertatem, dono perseverantiae munitam, &c. ad hanc sententiam, Tom. I.

ta, atque firmata, videntur significare, quod sine ipso dono perseverantiæ non sit libertas expedita ad vincendas tentationes, adeoque nulla gratia sit tantum sufficiens. Sed respondetur, S. Augustinum non dicere, necessarium esse donum perseverantiæ, ut mundus possit vinci, sed, ut actu vincatur, adeoque hæc necessitas est tantum consequens: sicut etiam ipse consensus, vel ipsa victoria est tantum consequenter necessaria.

Interim tamen etiam antecedenter est necessaria, in gratia naturæ lapsæ collata, major vis superandi tentationes, quam fuerit necessaria in gratia Adam. Neque insuperabilitas, & indeclinabilitas, dono perseverantiæ inest, etiam respectu voluntatis; nam hæc, sicut gratiæ, cui actu consentit, potest ex Tridentino dissentire, si velit, ita etiam potest dissentire dono perseverantiæ: sed huic dono inest tantum insuperabilitas respectu tentationum, quæ non possunt hoc donum superare.

Hæc dicta sunt ex suppositione, quod hoc donum perseverantiæ sit in aliquo auxilio gratiæ, collato ad eliciendum actum meritorium; si enim donum perseverantiæ staret, non in auxilio, quo homo denuo eliceret actum meritorium, sed in eo, quod raperetur è vita, antequam perderet statum gratiæ, & amicitiam DEI, quale donum est collatum illi, de quo Sapient. 4. v. 11. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus:* tunc hoc donum posset esse insuperabile, & indeclinabile, etiam respectu voluntatis, quæ, cum in hoc casu non debeat, de novo posse mereri, neque etiam debet amplius libera esse.

196. Alterum, quod obijci huic explicationi posset, est, quod hæc insuperabilitas (si donum perseverantiæ sit aliqua gratia) etiam conveniat gratiæ sufficienti, qua instructa voluntas debet non posse superari à tentationibus, nisi ipsa velit: & tamen S. Aug. cit. c. 12. loquitur de gratia efficaci, ac electorum propria. Resp. duas istas classes gratiæ, non quidem differre quoad hanc insuperabilitatem, & indeclinabilitatem, neque quoad hanc S. Augustinum differentiam aliquam inter eas statuere voluisse: addidisse tamen S. Doctorem ibidem alia prædicata, quæ gratiæ purè sufficienti non conveniunt, sed tantum gratiæ anonomastice efficaci & electorum propriæ; nam c. 11. sic habet: *Prima Adam est enim, qua sit, ut habeat homo justitiam, si velit: secunda ergo plus potest, qua etiam sit, ut velit, & tantum velit, tantòque ardore diligat, ut carnis voluntatem, contraria concupiscentem, voluntate spiritus vincat.* &c. Est quippe in nobis per hanc DEI gratiam, in bono recipiendo, & perseveranter tenendo, non solum posse, quod volumus, verum etiam velle, quod possumus. Rursus c. 12. vocat gratiam collatam Adamo adiutorium sine quo non: collatam verò electis in statu naturæ lapsæ, adiutorium quod: at per hoc intelligit S. Augustinus, ut paulò post ostendamus, gratiam efficacem. Iterum hoc cap. dicitur, ut supra retulimus, gratia dono perseverantiae munita, atque firmata: quod non convenit gratiæ purè sufficienti. Insuper in ipso textu objecto dicitur ageretur: per agi autem, ut non semel diximus, intelligit S. Doctor, induci, & adjuvari ad ipsum effectum actu ponendum. Quare rectè dicitur S. Augustinus, gemina prædicata

dicata gratiæ efficaci hic asseruisse, quorum quidem unum, nempe prædicatum insuperabilitatis, etiam habeat gratia sufficiens, in statu naturæ lapsæ collata: alterum verò, seu prædicatum conjunctionis infallibilis cum effectu, & perseverantiæ, conveniat soli gratiæ efficaci: sufficit autem ad discrimen inter has gratias disconvenientia in uno, nec requiritur discrepantia in omni prædicato, ut est cuique notum.

197. Ob. 4. Juxta S. Augustinum l. de corr. & grat. c. 12. in statu naturæ lapsæ non datur adjutorium, vel auxilium sine quo non, sed tantum datur adjutorium, vel auxilium quo: atqui auxilium sine quo non, est id, quod vocamus sufficiens; quia ex S. Augustino est illud, sine quo aliquid non fit, seu sine quo quidem aliquis non potest bene agere, sed tamen neque cum ipso bene agit: ergo non datur amplius auxilium sufficiens: sed tantum datur auxilium quo, hoc est, necessario post se trahens consentum, seu, ut ait S. Pater, quo aliquid fit, sive quo quis insuperabiliter agitur. Confir. Ex S. Augustino in statu naturæ lapsæ non amplius datur gratia sanitatis, sed tantum medicinalis: atqui gratia sufficiens est gratia sanitatis; nam est collata Adamo adhuc sano: ergo nunc non amplius datur.

Resp. neg. ma. S. Augustinus ibi facit comparisonem, inter gratiam, Adamo in statu innocentie collatam, & inter gratiam non qualemcunque, in statu naturæ lapsæ collatam, sed collatam electis, & prædestinatis, præsertim in ordine ad finalem perseverantiam, ut manifestissimum est, legenti totum contextum: & patet, vel ex primis verbis c. 13. ubi ad priora dicta respiciens ait: *Hæc de his loquor, qui prædestinati sunt in regnum DEI. . . non de his, qui . . . vocati dici possunt, non autem electi, quia non secundum propositum vocati.* Unde quidem nunc electi, in ordine ad finalem perseverantiam non accipiunt tantum auxilium sine quo non, sed auxilium quo, seu, si ita velis, efficax: non in sensu Janfenii, sed nostro, libertatem non laderit. Alii autem accipiunt etiam tantum auxilium sine quo non, seu merè sufficiens, ut supra abundè probatum est ex S. Augustino, & vel ex verbis modò allatis patet; nam, præter electos dicit alios vocatos esse, non secundum propositum, utique illustratione aliqua interna, & auxilio sine quo non: non tamen auxilio quo; nam non consenserunt.

198. Ad confir. neg. mi. universaliter sumptam; nam non omnis gratia sufficiens est gratia sanitatis, prout ista hic intelligitur; si enim sit gratia par omnibus tentationibus, nunc occurrentibus, non est gratia sanitatis, in sensu S. Augustini; quia in eo statu felicissimo non debebat gratia esse par tentationibus, quæ non dabantur: sed jam est gratia medicinalis, saltem in actu primo; quia par est curandis morbis, & infirmitatibus, licet ex defectu cooperationis humanæ non medearur in actu secundo. Et quæso, qualis est ista illatio? Adamus accepit tantum auxilium sine quo non: prædestinati acceperunt auxilium quo: ergo nemo modò accipit auxilium sine quo non. Utique præter prædestinatos sunt alii. Imò neque prædestinati semper accipiunt auxilium quo; nam & isti sæpe labuntur, nec gratiæ semper cooperantur; sed hoc tantum

est certum, quod in ordine ad ultimam perseverantiam, seu, ut moriantur in statu gratiæ, accipiant auxilium quo.

199. Si tamen hoc auxilium quo est ex mente S. Augustini gratia aliqua præveniens, & non ipse actus ultimus bonus finalis: quod ad mentem S. Doctoris videtur verosimilius dici; nam auxilium quo ait esse illud, quo aliquid formaliter fit. Sic cit. l. de corr. & grat. c. 12. ait, alimenta esse auxilium sine quo non, ad vitam; nam sine his non potest quis vivere, quamvis etiam illa habens non necessario vivat; cum possit iis non uti, & sic inedia mori: at verò beatitudinem ait esse auxilium quo; quia eo ipso, quod quis beatitudinem habeat, actu, & formaliter beatus est. Et paulò post ait: *Ut per hoc donum non nisi perseverantes sint:* scilicet, ut prius dixit, quod per beatitudinem beati sint, ita hic vult, quod per donum perseverantiæ formaliter perseverantes sint: adeoque donum perseverantiæ non sit quid distinctum à perseverantia ipsa, aut ab ultimo actu bono, in quo finaliter perseveratur.

Neque dicas, ipsam operationem bonam non posse adjutorium, vel auxilium dici; nam merita nostra sunt concursus gratuiti DEI, & gratia cooperans, ut supra n. 13. in divisionibus gratiæ diximus, & hinc etiam magis DEO, quam nobis debent adscribi. Rectissime etiam ex S. Augustino dicuntur actus nostri à DEO dari; sic enim ait l. de grat. & lib. arb. c. 15. *Quare jubet, si ipse daturus est? quare dat, si homo facturus est?* & responderet: *Nisi quia dat, quod jubet, cum adjuvat, ut faciat, cui jubet: quod est idem, ac dicere: Dat actum; nam hunc jubet ab homine fieri, non gratiam, vel actum primum: & dat; quia adjuvat ad illum, ut consideranti patet.*

Imò valde probabiliter dicitur, S. Augustinum intellexisse per donum perseverantiæ, non actum meritorium, sed aliud beneficium DEI, de quali diximus n. 105. nam l. de bono persever. c. 6. ait. *Quæ perseverantia si data est, perseverantiam est usque in finem: si autem non est perseverantiam usque in finem, non est data. . . Non itaque dicant homines, perseverantiam cuique datam usque in finem, nisi, cum ipse venerit finis. . .* Hoc ergo DEI donum suppliciter emereri potest, sed, cum datum fuerit, amitti contumaciter non potest; cum enim perseveraverit quisque usque in finem, neque hoc donum potest amittere, nec alia, quæ poterat ante finem: quomodo enim potest amitti per quod fit, ut non amittatur etiam, quod posset amitti? Quod si tamen alicui congruentius videatur, adjutorium quo accipi pro gratia efficaci in nostro sensu, non resistam; quia nil inde nostræ conclusioni contrarium infertur.

200. Ob. 3. In statu naturæ lapsæ non datur auxilium possibilitatis, sed tantum actionis: ergo nulla datur gratia purè sufficiens, prob. ant. ex S. Aug. nam 1. sæpe, & præsertim l. de gestis Pelagii c. 1. ob illud auxilium possibilitatis hunc hæreticum exagitat. 2. l. de bono persever. c. 14. ait de Tyrniis: *Sed quoniam, ut crederent, non erat eis datum, etiam unde crederent, est negatum:* ergo non datur gratia, quando non datur cooperatio. 3. l. de corr. & grat. c. 11. *Nunc autem, quibus deest tale adjutorium efficax, seu actionis*

jam

jam pœna peccati est, ergo in pœnam peccati nullo datur auxilium. 4. l. de prædest. ss. c. 6. Volunt ergo isti credere, nolunt autem illi: quis hoc ignoret? quis hoc neget? sed cum aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas à Domino, discernendum est utique, quid veniat de misericordia ejus, quid de judicio: ergo de judicio DEI venit, quod nullo auxilio præparetur voluntas.

Resp. dist. antec. In statu naturæ lapsæ non datur adjutorium possibilitatis Pelagianum, conc. ant. non datur adjutorium possibilitatis, seu tale, ut tribuat quidem potentiam, non tamen secum ferat actum. neg. ant. & conf. ad 1. prob. S. Augustinus loc. cit. distinguit duplex adjutorium: unum, sine quo omnino non possumus, e.g. sine pedibus incedere: alterum, sine quo quidem possumus, at non sine difficultate, e.g. sine tribulis fruges terere, sine medicina sanitatem recuperare: per primum, seu per adjutorium, sine quo omnino non possumus, Pelagius volebat intelligi solam libertatem naturalem: per secundum verò, sive, sine quo quidem possumus, sed non sine difficultate, Pelagius volebat, intelligi gratiam, quam ipse, non ad posse simpliciter, sed tantum ad posse facilius, necessariam volebat, ut iterum clarissime tradit S. Doctor l. de heresi. 88. seu Pelagiana: & hinc eum S. Augustinus exagitat, instans, & urgens, ut gratiam ad simpliciter posse necessariam assereret. Ceterum adjutorium possibilitatis, in hoc tantum sensu, quod tribuat sufficientiam, seu potentiam ad posse, non autem tribuat etiam ipsum agere, seu non faciat, ut ipse actus sequatur, S. Augustinus nunquam negavit.

201. Ad 2. prob. Textus allatus tantum probat, quod Tyrus non sit data gratia congrua, seu efficax, qua accepta crederent: non autem probat, negatum ipsis fuisse omne auxilium, etiam remotione sufficientis, quo possent credere, e.g. gratia faciendi, quod est in se &c. Nec S. Augustinus dicit, negatum eis esse, unde possent, sed, unde crederent actu; quare neg. conf. quæ est falsa. Ad 3. probat. Eo textu ad summum probatur, nunc in pœnam originalis peccati, vel sæpè etiam in pœnam actualis peccati, non dari quibusdam hominibus semper gratiam efficacem; nam S. Doctor cit. cap. 11. loquens de Adamo docet, quod hic fuerit in bonis, in quibus nos non sumus: addit, eum tamen in bonis illis non potuisse perseverare sine nova gratia: hanc autem ei datam fuisse talem, sine qua non potuisset, & cum qua potuisset bene agere; non autem ei datum fuisse ipsum bene agere: seu non datam fuisse gratiam efficacem: nunc autem electis dari gratiam potentior, seu quæ secum ferat ipsam bonam operationem.

Ubi nota illud tale, in textu objecto positum, non referri ad immediatè præcedentia dicta de auxilio Adam: sed ad paulò priora: Hæc autem tanto major est; nam sæpè fit in longiori disputatione, ut talia relativa non respiciant immediatè præcedentia, sed paulò magis remota: & hic id etiam fieri debere ratio probat; nam S. Augustinus ibidem dicit, quod illud tale auxilium, quod negatur quibusdam in pœnam, aliis datur secundum gratiam, & tanto amplius, hoc est, supra gratiam Adam excellentius, ut non solum adsit, sine quo permanere non possumus, etiamsi ve-

limus: verum etiam tantum, ac tale sit, ut velimus: quæ conveniunt soli gratiæ efficaci. add. id fieri etiam debet, ne S. Augustinus sibi, & Conciliis, contradicat, si auxilium omne sufficiens neget.

Si quis tamen omnino contendat, S. Augustinum velle, quod nunc in pœnam peccati non detur amplius tale auxilium, quale fuit datum Adamo, poterit responderi, esse pœnam peccati, quod non detur amplius illa gratia lætior, quam habuit Adamus, teste S. Augustino eodem capite, cum qua scilicet facilius, & sine tanto conatu, potuissimus bene operari: quia non erant tot tentationes, & difficultates; sive, quod in pœnam peccati non detur amplius gratia sufficiens, ut vestita circumstantiis iis, quæ datæ fuerunt in Adamo; de quibus ibi S. Doctori multus est sermo. Et sanè hoc complexum gratiæ sufficientis, & circumstantiarum illarum, nunc non datur, in pœnam peccati, licet detur adhuc gratia sufficiens, etiam potentior, quamvis non lætior, imò nec æquæ læta. Aliam solutionem adhuc, si placet querere, invenies apud Suarezium de grat. l. 4. c. 18. quæ quoad substantiam cum hac posteriore ferme coincidit. Ad 4. probat. neg. conf. Textus tantum probat, quod quibusdam detur gratia efficax, non autem aliis: & illis quidem detur ex misericordia, sed his ex iusto quidem, arcano tamen judicio DEI, negetur.

202. Ob. 6. Si aliquæ tandem gratiæ qualitercunque sufficientes admitti debent, exstarent in motibus quibusdam bonis, longè debilibus, quàm sint motus concupiscentiæ: nec alias gratias sufficientes, & inefficaces S. Augustinus agnoscit: ergo. prob. ant. l. de grat. & lib. arb. c. 17. sic ait: Qui ergo vult facere DEI mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam: poterit autem, cum magnam habuerit, & robustam. Et post pauca de S. Petro, dicente, se velle pro Christo animam ponere, ait, quod in eo nondum fuerit charitas perfecta: Tamen quàmvis parva, & imperfecta, non deerat, quando dicebat Domino: Animam meam pro te ponam; putabat enim se posse, quod se velle sentiebat. Imò l. 1. ad Simplician. q. 2. scribit: Ad alios autem vocatio quidem pervenit, sed quia talis fuit, quam moveri non possent, ut eam capere apti essent, vocati quidem dici potuerunt, sed non electi: ergo juxta S. Augustinum auxilium inefficax, seu parè sufficiens, est, cui quis cooperari non potest.

Ita docent quidam ex Janfenii affeclis, ut ad speciem admittant aliqualem gratiam sufficientem, quæ reipsa insufficientis est, ad effectum ultimò intentum: ad eum verò effectum, ad quem proximè datur, efficax, nempe in ordine ad aliquos debiles motus, & inclinationes, inefficaciter tantum tendentes ad actionem meritoriam, vel ad fugam peccati, ultimò intentam. In forma neg. ant. S. Augustinus, ut fuscè probatum superius à n. 198. admittit gratias verè sufficientes, ut quis veniat ad cœnam magnam, ad nuptias agni &c. ut quis non reprobis fiat, mandata observet; ad quæ non sufficiunt, ex ipsorum adversariorum confessione, illi debiles motus &c. adeoque non sunt gratia sufficiens S. Doctoris.

203. Si quæras, quid igitur S. Augustinus intel-

intelligat, per voluntatem parvam, per charitatem imperfectam. Resp. intelligere eum gratiam necdum proximè, sed remotè sufficientem, seu, quæ sufficiat ad impetrandam, oratione, vel alio minoris meriti opere bono, gratiam majorem, quæ proximè sufficiat, ad exequenda majora. Hinc toties monet, esse suppliciter petendum, quod necdum possumus. Sic. l. de grat. § lib. arbit. c. 18. ait: *Præcepto admonitum est liberum arbitrium, ut quæret DEI donum.* & l. 1. ad Simplician. q. 1. post medium. Hoc enim restat in ista mortali vita libero arbitrio, non, ut impleat homo justitiam, cum voluerit: sed, ut se supplici pietate convertat, ad eum, cuius dono eam possit implere. & l. de nat. § grat. c. 43. Non igitur DEUS impossibilia jubet, sed jubendo admonet, & facere, quod possis, & petere, quod non possis. Et sanè, si S. Petrus vigilasset, & orasset, in tentationem non intrasset.

Locus ex l. ad Simplician. probat vel maximè scientiam mediam, ut tract. de DEO n. 409. ostendimus. Illud: *Moveri non possent*: significat tantum impotentiam consequentem; quia scilicet prævisa erat vocatio tunc illis incongrua ob refractariam eorum voluntatem, qua stante moveri non poterant; sic enim S. Doctor se explicat tract. 53. in Joannem in illa verba Joan. 12. v. 39. *Propterea non poterant credere; quia iterum dixit Isaias* § ubi quærit, quomodo ergo peccaverint, si non potuerunt credere: & sic respondet: *Quare autem non poterant, si à me quærat, citò respondeo; quia volebant; malam quippe eorum voluntatem prævidit DEUS, & per prophetam prænuñciavit.*

204. Dices: S. Augustinus nunquam facit mentionem gratiæ sufficientis, sed semper efficacis: ergo illam non agnovit. Resp. neg. ant. cuius falsitas patet ex n. 186. Quod autem sapius agat de gratia efficaci, ratio est, ut ait Rhodes disp. 2. de gratia q. 2. sec. 1. ad ob. 1. quia voluit maximè stabilire gratiam, quæ non tantum daret posse, sed etiam agere. Cum enim Pelagius, anathematis metu percussus, admitteret, necessariam esse aliquam gratiam possibilitatis, & eam à DEO haberi, concederet (quamvis dein discipulis suis eam perversè explicaret) non autem admitteret gratiam ipsius actionis, operationis, aut volitionis, neque vellet actionem ipsam haberi ex gratia DEI, ut constat ex variis locis S. Augustini, præsertim l. de grat. Chri. c. 3. § 41. item l. de nat. § grat. c. 42. voluit S. Doctor, in id maximè incumbere, ut ostenderet, ipsam quoque bonam voluntatem, actionemque meritariam esse ex gratia, quæ non tantum potentiam, sed etiam ipsum actuale exercitium daret: & hoc exercitium quoque esse gratuitum donum DEI: quod vel maximè urget cit. l. de grat. Chri. c. 47.

Hac ratione S. Doctor inprimis præcipuum controversiæ scopum attingebat; dein etiam vitabat necessitatem novæ quæstionis, quid scilicet esset illa gratia possibilitatis, an tantum liberum arbitrium, an donum superadditum, an intelligeretur gratia possibilitatis, necessaria ad simpliciter posse, an tantum necessaria ad facilitus posse, de quo n. 200. Et quamvis hanc quæstionem de gratia possibilitatis S. Doctor aliquoties tractet, tamen nolebat, eam ubique misceri; hinc ad im-

pendendum ejus ingressum, maluit sapius de auxilio efficaci tractare. Voluit item S. Augustinus agere de illa gratia, quæ est per excellentiam talis dicta, & in ordine ad finalem perseverantiam prædestinatorum est propria.

ARTICULUS IV.

Solvuntur reliquæ objectiones contra gratiam sufficientem.

205. **O**B. ulterius. 7. Gratia sufficiens non prodest, nisi ad peccandum, & ut sine invidia, & reprehensione, homo possit damnari à DEO: sed talis gratia est absurdissima: ergo non datur. Resp. neg. ma. quæ est blasphema, & longè crudior, quàm propositio 6. ab Alexandro VIII. damnata, de qua n. 184. Si gratia sufficiens sumatur specificativè, vel denominativè, hoc est, præcisè ut auxilium à DEO proveniens, est utilissima ad salutem, & beneficium magnum DEI, sicut multa alia, quibus malè abutimur, ut dictum tract. de peccat. n. 289.

Si autem gratia sufficiens sumatur reductivè, vel concretivè, aut quidditivè, ut conjuncta cum nostro dissenso, tunc est verum, quod, in sensu composito, non sit utilis ad non peccandum; non enim possumus, simul peccare, & non peccare: at hoc non provenit à gratia, sed à nostra malitia; quia gratia purè sufficiens, concretivè sumpta, non est à DEO, sed à nostra culpa, quæ denominat gratiam in actu secundo purè sufficientem, seu inefficacem: imò etiam culpa nostra determinat DEUM, ad scientiam mediam de dissenso futuro, seu de inefficacia gratiæ, futura in iis circumstantiis.

206. **O**B. 8. Gratia sufficiens est talis, ut nunquam ab origine mundi habuerit suum effectum, vel obtinuerit suum finem: sed talis gratia est monstrosa: ergo. Confir. Gratia sufficiens ut tali nemo potest cooperari: sed sic non est sufficiens: ergo est sufficiens, & non sufficiens. Resp. dist. ma. gratia sufficiens est talis, ut in specie sua nunquam obtinuerit finem suum. neg. ma. ut in individuo, subdist. non obtinuerit ex intrinseco suo aliquo defectu. neg. ma. ex culpa hominum extrinseca, conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf.

Non est inutilis gladius in specie sua, etsi plures gladii in individuo per accidens nunquam ad defensionem vitæ, vel justam occisionem inimici, in bello adhibiti sint, dummodo alii ejusdem speciei finem illum obtinuerint: & sic etiam non est inutilis gratia sufficiens in specie sua, quamvis, hic & nunc, ex culpa hominis effectum non habeat, dummodo eadem in specie gratia effectum in alio habeat: atqui eadem gratia, entitativè, seu denominativè accepta, in specie sua Theologica, in multis habet effectum e. g. eadem illustratio de vanitate mundi, aut poenis inferni, multos ad seriam poenitentiam movit, quamvis alios non permoverit: & quidem non ex defectu suo, sed ex culpa ipsorum, qui ex sua malitia ei assensum noluerunt.

207. Nec dicas, hæc illustrationem esse essentialiter affixam Petro, utpote actum vitalem,

lem, & tamen ipsum non movere: adeoque in sua specie esse inconjunctibilem cum effectu: Resp. enim imprimis, hanc esse considerationem pure physicam, non verò Theologicam; quia Theologia non considerat individualitatem Petri, & Pauli: imò vix Physica eam considerat; nam etiam Logici communiter negant, unionem Petri, & Pauli (& par est ratio de cognitione Petri, & Pauli) differre specie physica. Sed quid quid sit de hac questione, quæ est potissimum de voce, sufficit, quòd alia gratia ejusdem speciei Theologica hoc est, quòd alia, ejusdem in consideratione Theologica speciei, gratia effectum habeant: & ista effectu careat, non ex sua natura, sed ex hominis malitia. Adde, quòd etiam Petrum possit cras movere eadem omnino quoad speciem (vel etiam quoad individuum, si reproducatur) illustratio, quæ ipsum hodie non movet: adeoque habere effectum cras, quem hodie non habuit.

Ad confir. dist. ma. Nemo potest cooperari gratiæ sufficienti ut tali, seu sufficienti specificativè sumptæ, sive ut præbenti vires, & reddenti liberum arbitrium expeditum ad agendum. neg. ma. ut pure sufficienti, seu reductivè, vel quidditivè sumptæ, conc. ma. & neg. mi. quia tamen est sufficiens, sicut, qui sedet, est sufficiens ad standum, non in sensu composito, sed in sensu diviso. Adde tamen, quòd non totum hoc concretum secundum omnia constitutiva sit gratia; quia unum constitutivum est nostra culpa, quæ utique non est gratia: sed tantum est gratia id, quod venit in recto huius concreti, scilicet ipsa illustratio, vel inspiratio.

208. Ob. 9. Ecclesia non orat pro infidelibus, ut possint converti, sed ut convertantur actu: ergo non agnoscit gratiam sufficientem. Confir. 1. Si datur gratia sufficiens, est inepta ista oratio Ecclesiæ rogantis, ut convertantur; ad quid enim roget illud à DEO, quod jam est in potestate hominum? Confir. 2. Si admittitur gratia sufficiens, tunc iustus, cooperans illi, discernit se ab injusto, illi non cooperante: sed hoc est contra S. Paulum 1. Cor. 4. v. 7. dicentem: *Quis enim te discernit?* & S. Augustinum l. de prædest. SS. c. 5. ergo. Resp. neg. conf. Ecclesia prudenter orat gratiam majorem, quæ non tantum tribuat posse, sed etiam agere: non autem propterea negat gratiam minorem. Ad 1. confir. neg. illatum. Etsi homo sæpe possit, tamen non vult; unde merito Ecclesia orat, ut DEUS ita ipsum excitet, ut non tantum possit, sed etiam velit.

Ad 2. confirm. neg. ma. seu nego, quòd se homo primò discernat ab alio, in sensu Apostoli, & S. Augustini, qui loquuntur de discretionem in actu primo, non verò de discretionem in actu secundo. In actu secundo homo se discernit, quatenus gratiæ cooperatur, ut nec adversarii negare possunt; facit enim utique discrimen, inter se cooperantem, & alium non cooperantem; quamvis hæc ipsa discretio minus homini, quàm gratiæ tribuenda sit, ut explicavimus n. 192. Sed non loquitur de hac discretionem S. Paulus, verum de discretionem in actu primo, seu discretionem, quæ sit per colla-

tionem gratiæ: at hæc discretio non fit ab homine; quia non potest hic sibi dare gratiam pro libitu: sed hoc spectat ad DEUM, qui facit discrimen inter electos, & reprobos, per hoc, quòd illis det gratias per scientiam mediam prævilas congruas, & conjungendas cum consensu: istis autem det prævilas conjungendas cum dissensu, quod est valde magnum discrimen.

209. Dices. Si admittitur gratia sufficiens, tunc voluntas creata posset ex gratia sufficiente facere gratiam efficacem, etiam in actu primo: ergo posset se ipsum homo in actu primo discernere: hoc est contra SS. Patres, & Concilia: ergo non potest admitti. prob. voluntas creata causaret in DEO scientiam mediam: sed in hac stat efficacia gratiæ: ergo. Resp. neg. ant. quo negato, ruit etiam consequens: subsumptum autem concedo; quia nil dicit nobis oppositum, ad prob. ant. neg. ma. & mi. Est falsa minor, quia efficax gratia stat primò in intrinsecis viribus gratiæ, & qui has non causat, neutiquam potest dici causare efficaciam gratiæ: has autem nullo modo causat voluntas creata, sed unicè DEUS: à scientia autem media, gratia tantum habet extrinsecam infallibilitatem. Major etiam est falsa; quia neque scientia media causatur à voluntate creata; cum enim scientia media sit prædicatum DEO realiter identificatum, nullo modo causatur à creatura: sed tantum voluntatis creatæ conditionatus consensus est objectum, non physicè motivum, sed duntaxat terminativum, aut determinativum (de quibus tract. de DEO à n. 302.) quod objectivè præsupponit scientia media: sicut absolute futura libera sunt objectum scientiæ visionis, quam minimè causant.

Hic insuper bene notandum, quòd actus, si supernaturalis sit, qualis est, ad quem concurrat gratia, non habeatur à sola voluntate, neque in statu conditionato: sed habeatur etiam, & multo magis ab ipsa gratia, quæ est primum agens in ordine superno; unde scientia media habetur, tanquam ab objecto, ab actione, tam voluntatis, quàm gratiæ, & quidem huius potius, quàm illius. Hinc neque dicta infallibilitas extrinseca gratiæ habetur à sola voluntate, sed habetur etiam à gratia, & quidem magis à gratia, quàm à voluntate. Neque hucusque dictis opponuntur ullo modo SS. Patres; nam isti tantum negant 1. in potestate hominis esse præbere gratiæ vires ad salutariter agendum. 2. negant, in potestate hominis esse, hanc gratiam præ alia, vel congruam præ incongrua habere. 3. negant, posse hominem sine gratia, seu viribus naturæ, salutariter operari. Nullatenus autem SS. Patres negant, posse hominem, tanquam instrumentum, gratiæ cooperari, ut hæc fiat in actu secundo efficax, seu effectrix. Quòd autem dicant, hominem non posse seipsum discernere in actu primo, facile admittimus.

210. Præter vires autem, & infallibilitatem, gratia efficax juxta quosdam dicit etiam specialem benevolentiam decreti prædefinitivi, quæ nullo modo habetur à voluntate; nam, posita etiam quacunque scientia mediâ, liberrimum est DEO conferre gratiam vel eam non conferre: imò in alia providentia DEUS posset conferre gra-

tiam, quam prævidisset fore congruam, & tamen omittere decretum formaliter prædefinitivum. Verum est, quod juxta nos voluntas creata possit impedire; sed non, quod possit eam ponere; unde, si ponitur, à solo DEO ponitur. Quare actus voluntatis creatæ, conditione prævisus, non est causa, sed ad summum conditio sine qua non: sicut scilicet non potest sanari, nisi æger, quin morbus sit causa sanitatis.

ARTICULUS V.

An Authoritas S. Augustini in materia de Gratia sit omnino infallibilis.

211. Janseniani semper in ore habent authoritatem S. Augustini, & non videntur curare multum alios Patres, rati, se certissime tunc vicisse, si Augustinus ab ipsis sterz; nam dicunt, quidquid S. Augustinus scripserit, esse ab Ecclesia approbatum, adeoque ab eo non posse recedi, præsertim in materia de gratia. Verum, ut ut S. Augustinum summè æstimem, eique laudes suas plane non invidiam, tamen eum sacris, aut omnino infallibilibus scriptoribus, accensere non possum; id enim prohibet ipse S. Doctor.

Sic enim scribit. *epist. 7. Vos autem, qui me multum diligitis, si talem me asseritis adversum eos, quorum malitia, vel imperitia, vel intelligentia reprehendor, ut me nusquam scriptorum meorum errasse dicatis, frustra laboratis, non bonam causam suscepistis: facile in eo, me ipse iudice, superamini, quoniam non mihi placet, cum à charissimis meis talis esse existimor, qualis non sum; & lib. de bono persever. c. 21. Neminem velim sic amplecti omnia mea, ut me sequatur, nisi in iis, in quibus me non errare perspexerit; nam propterea nunc facio liberos, in quibus opuscula mea retractanda suscepi, ut nec meipsum in omnibus me secutum fuisse demonstrem.*

212. Itaque inprimis argumentor ad hominem. Dicunt Janseniani, esse questionem facti, qualem sensum author aliquis in libris suis intendat, & Ecclesiam, atque Pontificem esse fallibilem in questionibus facti: imò Pontificem actu deceptum in intelligendo libro Jansenii, ejusque sensu percipiendo: cur igitur non etiam poruit falli, in intelligendo sensu S. Augustini, eumque malè approbasse, approbando tantum sensum aliquem, non obvium, quem verba præferunt, sed aliquem reconditum, quem S. Augustinus non habuit, & qui nobis ignotus est? sicut ipsi dicunt, Ecclesiam damnasse, non sensum obvium verborum in Jansenio, sed tantum aliquem occultum, quem propositiones possent habere, attamen Jansenius non intenderit. Hæc responsio utique tantum est ad hominem; nam nec est questio pura facti, quis sensus sit libri alicuius: nec in questione simili Pontifex, aut Ecclesia est fallibilis; aliàs possemus eodem modo dicere, libros Lutheri, & Calvini, non bene intellectos fuisse à Tridentino, sed malè damnatos.

213. Directè autem nego quòd S. Augustini libri, etiam de gratia, sint quoad omnia infallibiles, aut quasi canonici. Ita docent Cardi-

nalis Sadoletus, Claudius Jaintes, Hieronymus Osorius, Albertus Pighius, Cardinalis Hotenfi. S. Bonaventura, S. Thomas, Cornelius Muslus, Joan. le Fevre, Scotus, Joan. Viguier, Dominicus Sotus, Ferdinandus Vellofille, Petrus Arragon, Bartholomeus Medina, Joannes Driedo, Ruardus Taperus, Genebrardus, Sixtus Senensis, Gabriel Pennot, Franc. Horantius, Cardina. Augustinus Valerius: quos citat Author libri: *Verus Spiritus novorum Discipulorum S. Augustini. epist. 15.* & plures ex nostris, præsertim autem fusè rem tractat Suarez *Prolegom. 6. de gratia c. 6. à n. 14.*

Primò enim Alexander VIII. damnavit hanc propositionem 30. *Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clare fundatam, illam absolute potest tenere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam: cum autem Pontifex nullum librum S. Augustini excipiat, sequitur, quòd, in quocunque hujus S. Patris libro doctrina dicatur fundari, debeat attendi ad Bullas Pontificis: adeoque nullus liber hujus S. Doctoris sit omnino infallibilis aut quasi scripturà canonica; nam hujus sententia clara potest teneri, non respiciendo ullam Pontificis Bullam.*

214. Verum est, Ecclesiam assumpsisse aliquas partes doctrinæ S. Augustini de gratia & Canonibus inseruisse, præsertim sequentia, capitula, quæ continentur in Epistola Cælestini, ad Episcopos Gallie (quæ epistola habetur tom. 7. operum S. Augustini.) 1. In prævaricatione Adam amississe homines omnes innocentiam, & possibilitatem naturalem (de qua suprà n. 109.) ad salutaria: & neminem per arbitrium liberum è ruina illa, sine gratia DEI (internâ, non tantum externâ legis, atque doctrinæ) posse resurgere. 2. Neminem esse per semetipsum bonum, sine gratia DEI, qui solus est bonus. 3. Neminem, etiam baptizatum, posse superare insidias dæmonis, aut concupiscentias carnis, nisi quotidiano auxilio perseverantiam à DEO acceperit. 4. Neminem bene uti libero arbitrio, nisi per Christum, adeoque omnia bona opera referenda ad DEUM, plùsque in bonis operibus valere Divinum auxilium, quàm humanum arbitrium. 5. Omnes motus bonæ voluntatis esse à DEO, sine quo nihil possumus. 6. Anathemati eum subesse, qui dicat, gratiam, quajustificamur, ad solam prodesse peccatorum remissionem, non verò ad eorum evitacionem. 7. Anathema etiam dicendum ei, qui dicat, gratiã tantum aperiri, ac revelari intelligentiam mandatorum, ut sciamus, quid appetere, aut vitare debeamus: non autem per illam præstari, ut velimus, aut faciamus: aut eã tantum opus esse ad facilius posse, non autem ad simpliciter posse. Similiter Canones Arausiano II. à Leone Papa, ut creditur, submissi, & Apostolica auctoritate confirmati, ex S. Augustino desumpti sunt.

Et quoad ista Capitula, atque istos Canones, utique hujus S. Antistitis doctrina est doctrina Ecclesiæ: at ex hoc non sequitur, quòd doctrina ejus omnis de gratia sit universaliter approbata; nam idem Cælestinus in fine dicte epistolæ subiungit: *Profundiores verò, difficultioresque partes, incurrentium questionum, quas latius pertractarunt, qui hæreticis resisterunt, inter quos maximè est S. Augustinus* sicut non audemus con-

contemnere, ita non necesse habemus asstruere: ad-
ditque rationem; quia ad confitendam gratiam
DEI, cuius operi, ac dignationi nihil penitus sub-
trahendum est, satis sufficere credimus, quidquid se-
cundum prædictas regulas Apostolicæ Sedis nos scri-
pta docuerunt.

215. Dices. Tamen Joannes II. in epist. ad
Senat. illustres, quam exhibet Binius tom. 2. Con-
cilliorum p. 1. fol. 207. ita ait: S. Augustinus, cuius
doctrinam secundum præcessorum meorum statuta
Romana sequatur, & servat Ecclesia: ergo do-
ctrina S. Augustini est doctrina Ecclesiæ. Resp.
In ea epistola nec verbum reperitur de gratia;
sed de longè alia questione: ergo juxta adver-
sarios deberet Pontifex voluisse dicere, quod
totam doctrinam S. Augustini sequatur Romana
Ecclesia: hoc autem planè est falsum; unde re-
stringenda est propositio, & intelligenda, vel
tantum in ordine ad questionem, de qua ibi agit
Pontifex, scilicet: An Christus possit dici unus de
Trinitate: vel relativè ad ea verba: secundum
Præcessorum meorum statuta: hoc est: Ecclesia se-
quitur S. Augustinum in iis, in quibus Prædeces-
sores Pontifices statuerunt, eum esse sequen-
dum, quatenus ejus doctrinam inseruere Ca-
nonibus sacris.

216. Afferunt adversarii adhuc Concilium
Constantinopolitanum II. quod fuit OEcume-
nicum V. item Concilium Rom. I. sub Gelasio
dictumque, in his approbata fuisse opera S. Au-
gustini. Sed Concilium utrumque plùs non
facit, quam quod dicat, à se S. Augustinum cum
aliis SS. Patribus (quorum plures recenset, ut
videre est apud Binium tom. 2. Concil. p. 1. fol.
265. & 270. recipi, aut approbati: imò Con-
stantinopolitanum non dicit, se recipere omnia
indefinitè: sed ea omnia, quæ ab his de fide recta,
& ad condemnationem hæreticorum conscripta, &
exposita sunt. Quis autem dicat, hoc esse idem,
ac declarare infallibilem esse S. Augustini au-
thoritatem? Gelasius in Concilio Romano
apud Binium loc. cit. fol. 265. statim S. Augusti-
no subiungit S. Hieronymum, & hunc eodem
modo approbat, qui tamen aliquoties contradi-
ctoriam S. Augustino sententiam defendit. An
igitur utrumque contradictorium infallibiliter
verum erit?

217. Idem Janseniani afferunt etiam Cœ-
lestinum I. epist. ad Episcopos Gallia: ubi sic scri-
bit: Augustinum, sanctæ recordationis virum, pro
vita sua, atque meritis, in nostra communione sem-
per habuimus, nec unquam hunc sinistrae suspitionis
saltem rumor aspersit: quem tantæ scientiæ olim fu-
isse meminimus, ut inter Magistros optimos, etiam
a meis semper decessoribus, haberetur. Sed hoc
totum concedimus, necdum tamen ideo infalli-
bilis est; non enim eum infallibilem esse, infert
Pontifex, sed tantum aliud, nempe, quod debe-
ant compesci ejus obtrectatores, qui eum sug-
illant. vide Binium tom. 1. Concil. part. 1. fol.
733.

Addunt, iidem adversarii, Papam Hormi-
dam dicere, ex libris S. Augustini posse colligi,
quid Ecclesia credat, delibero arbitrio, & gratia:
sed respondetur, quod ibi Pontifex addat. Et
maximè ex libris S. Hilarii & S. Prosperi: ergo
etiam isti deberent esse infallibiles. Dein, etsi hoc
ex illis libris disci possit; quia etiam continentur

in iis doctrina Ecclesiæ, non tamen sequitur,
quod nihil aliud contineatur; nam idem Papa
ait, haberi articulos in archivio, quos, si neces-
se sit, mittere velit: ergo quidem quoad illos
articulos, qui etiam continentur in libris S. Au-
gustini, hic est infallibilis: non verò quoad o-
mnia, præsertim, cum Cœlestinus cit. num. 214.
profundiores questionēs excipiat. Unde ex his
elogiis, S. Augustino pro merito datis, adversarii
intentum non evincunt.

218. Certè de S. Thoma Aquinate Pontifices
non videntur saltem minora dixisse. Joannes
XXII. qui cum inter Sanctos retulit, dixit, non
esse opus miraculis; cum tot fecerit miracula,
quot decedit questiones. Innocentius VI. asse-
ruit, ejus doctrinam esse super doctrinam omni-
um aliorum, exceptis scripturis canonicis: ha-
bere veritatem rerum, modum explicandi, pro-
prietatem terminorum talem, ut, qui eum se-
quuntur, non recedant unquam à via veritatis,
& qui ab eo recesserit, fuisse suspectum erroris,
ut habet Ribadeneira in vita 7. Martii item
Francolini in Tyrocinio Theologico p. 2. §. 2. n.
65. Clemens VIII. in Bulla ad nobiles Neapolita-
nos, ait, doctrinam S. Thomæ sine ullo prorsus
errore esse. Alexander VII. ait, asserta S. Tho-
mæ esse dogmata inconcussa: qua de re mere-
tur videri Tyrocinium Theologicum Baltharis
Francolini p. 2. num. 65. Similia encomia eidem
Angelico dedere Pontifices alii, & nuperrimè
SS. D. Benedictus XIII. in Bulla: Pretiosus in
conspectu Domini §. 41. Num propterea Scoti-
ta contradicere se putant infallibili veritati, quan-
do à S. Thomæ sæpe cum suo Doctore rece-
dunt? Similiter approbata est à Clem. IV. Greg.
X. Sixto IV. & Sixto V. doctrina S. Bonaven-
turæ, ut testatur idem Francolmus loco supra ci-
tato; quin tamen censeantur omnia ejus scripta
infallibiliter vera.

219. Hinc Tostatus Defensorii p. 2. c. 81.
sub initium ait, S. Augustini libros esse probatos,
ut aliorum libri à Pontifice Gelasio sunt appro-
bati: non autem omnia, quæ in illis continen-
tur, tenenda, tanquam certò, & infallibiliter ve-
ra: & addit, eos, qui ita loquuntur, nescire, quid
sit approbare; cum juxta hos librorum appro-
batorum, & canonicorum æqualis foret autho-
ritas, atque Ecclesia; cum approbaverit etiam
Hieronymum, reddidisset vera contradictoria.
Unde, ut idem Author loc. cit. c. 83. ait, appro-
batio Ecclesiæ tribuit libro quatuor ista. 1. ut
omnes fideles possint librum legere. 2. quod ju-
dicetur utilis ad instructionem, & ædificationem.
3. defendit authorem contra suspitiones, quod
voluerit tradere errores. 4. quod possit citari,
& ejus autoritate roborari sententia: quæ etiam
authoritas, si quis fortè eà ductus erret, admit-
titur tanquam excusatio, ut quis non judicetur
deliberatè voluisse errorem docere: modò po-
stea se subiciat iudicio Ecclesiæ.

Cæterum absque omni dubio est tenen-
dum, quod S. Augustini autoritas omnino sit
ingens, & hinc, ut dictum, hæretici etiam eum
sibi arrogare contendunt, ut magno hoc nomi-
ne se se defendant: quod ipsi doleret in cœlo,
si doloris esset capax. Ejus autoritatem maxi-
mè in materia de gratia plurimi semper fecere
Pontifices, quin & Concilia, præsertim Milevi-
tanum

ianum & Arausicanum II. SS. Patres, Hieronymus ep. 25. inter epist. S. Augustini, Prosper, Fulgentius, alique, quin & Ecclesia tota eum inter præcipuos Patres, si non omnino primum, saltem nulli secundum, veneratur; unde meritissimo jure ejus sententia plurimi æstimatur, præsertim in materia de gratia: qua de re optimè scribit Suarez,

220. Hic Eximius Doctor Proleg. 6. de gratia c. 6. n. 17. docet quidquid in hac materia (de gratia) Augustinus, ut certum affirmat. Et ad dogmata fidei pertinens, à quolibet prudente, & erudito Theologo esse tenendum, ac defendendum; etiamsi non certò constet, esse ab Ecclesia definitum; quia, cum Ecclesia tantum in hac materia detulerit Augustino, ut ejus doctrinam in damnandis erroribus, gratie DEI contrariis secuta fuerit, magna esset temeritas privati Doctoris, qui Augustino aliquid de gratia DEI tanquam orthodoxum docenti contradicere auderet. Ulterius infert, credendum omnino esse, in doctrina S. Augustini de gratia, nihil inveniri, quod non sano modo intelligi possit, seu ita, ut Catholicæ doctrinæ non sit contrarium; cum Ecclesia ejus judicium tam fidenter secuta sit.

Unde in his rebus, etiam quoad ea, quæ Augustinus tantum probabiliter, simpliciter tamen, & constanter amplectitur, sententia ejus præferenda est, nisi Ecclesiæ, vel communis Patrum autoritas, videatur ob stare, quod raro, vel nunquam continget: & eo casu potius explicandus, quam reprobandus esset S. Augustinus. Hæc tamen dicta, ait Eximius, n. 18. intelligenda sunt de operibus S. Augustini de gratia, non verò de iis, quæ de prædestinatione scripsit (nisi habeant necessariam connexionem cum dictis de gratia) nam de prædestinatione Ecclesia nihil definivit, nisi in generali, scilicet eam dari: quanquam etiam quoad has questiones autoritas Augustini sit ingens.

ARTICULUS VI.

Quid sit hæresis Janseniana.

221. Cornelius Jansenius Iprensis (non Gandavensis qui jam anno 1576. 10. April. ætat. 66. mortuus est) natus fuit anno 1585. in exiguo loco Hollandiæ Accoy dicto, prope Leerdamum, parentibus plebeis. Inde studiis primò operam dedit Ultrajecti, postea Lovanii Philosophiæ, ac Theologiæ, sub Magistro, qui fuit discipulus Baii: quia in Universitate etiam Doctor Theologiæ fuit creatus. Abiit dein in Franciam anno 1607. & exceptus à Joanne du Verger de Havrane, famoso Abbate Sancyrano, atque ab hoc commendatus cuidam consiliario Regio Parisiis, aliquo tempore filiorum istius moderatorem domesticum egit: tum Baionæ, Collegio principali recens erecto, Director est datus, ad ejusdem Abbatis commendationem, cum quo dein indissolubilem amicitiam coluit.

Hic duodecim annis duo isti simul studiis vacarunt, legendo præsertim S. Augustino. Rediit Jansenius inde Lovanium, ibique Collegio S. Pulcheriæ Præfectus, & à Philippo III.

Hispaniarum Rege, S. Scripturæ Professor est renuntiatus. Hic coepit elaborare suum Augustinum; cum enim occasione Pseudosynodi Tridentensis, à Calvinianæ sectæ Ministris celebratæ, studuisset materiæ de gratia, & sæpius S. Augustinum voluisset (decies, & amplius universa opera S. Augustini, & libros contra hæresin Pelagianam facitè trigesies eum pervolvisse testatur vitæ synopsis, ejus operibus præfixa) & ipse libros de gratia scripsit, quos Augustinum hoc est, Augustini doctrinam nominavit.

Interim ter nomine Academiæ legationem in Hispanias ad regem obiit: ac tandem occasione libri, quem contra Gallos scriptum Martem Gallicum vocavit, ad Insulas Iprenses promotus est anno 1635. eadem die, qua natus scilicet 28. Octobris, qua etiam post annum Episcopus consecratus est: & hic loci videtur Augustinum suum absolvisse. Mox, ut ait Morenius, reformare coepit suam Dioccesin: sed absolvere opus ceptum non potuit anno 1638. 6. Maji defunctus ex peste, quæ urbem illam invaserat. Moriens librum suum reliquit amicis, typis edendum, sed, ut ajunt, mediâ ante mortem adhuc horâ, omnia scripta subjecit judicio Ecclesiæ Catholicæ; unde non potest dici hæreticus; cum primum post ejus mortem liber sit condemnatus. Quidam in dubium vocant, an ea submissio sincera fuerit: sed melius est meliora sentire.

222. Liber hic non statim post mortem, sed anno 1641. prodiiit, infelix posthumus: aulico quidam Societatis nostræ Doctores thesibus publicis se ei opposuerunt: & post hos alii plurimi doctissimi viri, etiam Doctores Sorbonici. Accusatus quoque liber est anno 1649. apud Sorbonam, & condemnatus. Sed mox sexaginta Doctores contra sacram facultatem illam insurrexerunt. Hinc anno 1650. mense Mayo in Conventu Cleri conclusum est eundem Romam: quare octoginta quinque Episcopi Gallici, quibus postea accesserunt tres alii, librum ad supremum Summi Pontificis Innocentii X. tribunal detulerunt.

Equidem Urbanus VIII. librum Jansenii, vix ubi lucem aspexerat jam damnaverat, tanquam restaurantem errores in Baio damnatos, editâ Bullâ in Eminent. 4. Martii 1641. ac ejus usum omnibus sub excommunicationis poena interdixerat: sed hoc satis non erat, ad sufficienter ab ejus lectione absterrendos, amantes novorum homines; hinc Innocentius X. Urbani successor, maximâ diligentia, tum per se, tum per alios doctissimos viros, iterum librum excussit. Habita sunt hac de causa viginti duæ congregationes consultorum, ac Cardinalium, & post has alia decem, coram ipso Pontifice, ubi defensoribus Jansenii concessum est loqui ac sese defendere; indictæ sunt etiam preces Romæ in præcipuis templis. Tandem Pontifex quinque famosas propositiones, quæ præcipuam libri doctrinam complectebantur, selegit, easque anno 1653. pridie calendas Junii Constitutione gravissima, quæ incipit: Cum occasione hæreticas declaravit.

223. Sunt autem præpositiones istæ: Prima: Aliqua DEI præcepta hominibus justis, volentibus, & conantibus, secundum præfentes, quas

habent, vires, sunt impossibilia: deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant. Censura fuit: Temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, & hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Secunda: Interiori gratiae in statu naturae lapsae nunquam resistitur. Censura: Hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Tertia: Ad merendam, & demerendum, in statu naturae lapsae, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Censura: Hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Quarta: Semipelagiani admittere praeventis gratiae interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant heretici, quod vellet, eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare. Censura: Falsam, & hereticam declaramus, & uti talem damnamus. Quinta: Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse. Censura: Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectum eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat praedestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, & Divinae pietatis derogantem, & hereticam declaramus, & uti talem damnamus.

Qua censura posita, non est opus alia refutatione; quippe verè Catholico sufficit infallibile S. Sedis oraculum. Insuper etiam clarum est, sic tolli libertatem humanam, quam tamen Tridentinum sess. 6. can. 4. tam clarè definit: unde Janseniani alias ad fraudes conversi sunt.

224. Vix edita, & promulgata, Bulla haec fuerat, cum fautores Jansenii, ejusque sequaces, quidquid privatim senserint, publicè tamen dixerunt, has propositiones quidem esse rectè damnatas, sed eas non contineri in libro Jansenii, & hunc esse innocentem. Verùm hoc est falsissimum. Prima manifestè continetur tom. 3. l. 3. de gratia Christi c. 13. ubi sic habet Jansenius: Ex hac indubitata doctrina, quaedam non parvi momenti, ad hanc rem spectantia, inferuntur, & clarescunt: Primum quidem, esse quaedam homini praecepta, secundum statum, & vires, in quibus constitutus est, impossibilia: Secundum, non aliter esse semper gratiam, qua possimus, hoc est, qua eadem illa praecepta implere sufficimus: Tertium, hanc impotentiam reperiri, non solum in excacatis, obduratis, & infidelibus... sed etiam in fidelibus, & iustis: Quartum, hanc impossibilitatem fidelibus accidere, non tantum, quando nolunt praecepta servare, sed etiam, quando volunt. & subjungit eod. cap. Haec igitur omnia plenissimè, planissimèque demonstrant, nihil esse in S. Augustini doctrina certius, ac fundatius, quàm esse praecepta quaedam, quae hominibus, non tantum infidelibus, excacatis, obduratis, sed fidelibus quoque, & iustis, volentibus, & conantibus, secundum praesentes, quas habent, vires, impossibilia: deesse quoque gratiam, qua fiant possibilia. Intelligenti idioma latinum est manifestissimum, in his verbis contineri primam propositionem.

Secunda propositio habetur toto l. 3. de gratia Christi ubi capiti 1. hic titulus praefigitur: Tangitur natura adjutorii sufficientis, & ostenditur, nullum dari post lapsum: & ibidem sic habetur: Adjutorium sufficiens nihil est aliud, quàm adjutorium, sine quo non sit opus, nequaquam verò adjutorium, quo: ac proinde est adjutorium sanæ voluntatis, seu primi hominis, non egrotæ. Item tom. 3. lib. 2.

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

de gratia Christi c. 24. Gratiam Dei Augustinus ita videlicet statuit supra voluntatis arbitrium, ut non raro dicat, hominem operanti Deo per gratiam, non posse resistere. Eodem cap. ait. Ut ejus gratiae effectus à voluntate non suspendatur, sed ut effectum potentissimè invehat, inferatque voluntati, non operando, si voluntas velit, sed operando, & determinando, ut velit. Similia habet c. 25. & 32.

225. Tertia propositio habetur tom. 3. l. 6. & 7. & quidem l. 6. c. 4. ita scribit: Recentiores sibi imaginantur, illum tantum actum esse in nostra potestate, quem pro libitu nostro, positis omnibus ad agendum necessariis, possimus facere, & non facere: qua in re juxta Augustini doctrinam sine dubio falluntur. Et iterum clarissimè tom. 3. l. 8. de gratia c. 19. Nulla necessitas actibus voluntatis liberis formidanda est, sed sola vis, coactio, & necessitas violentiae.

Quarta propositio habetur l. 8. de heresi Pelagiana c. 6. his verbis: In hoc ergo propriè Massiliensium error situs est, quod aliquid primæ libertatis reliquum putant, quo, sicut Adam, si voluisset, poterat perseveranter operari bonum, ita lapsus homo saltem credere posset, si vellet: neuter tamen absque interioris gratiae adjutorio, cujus usus, vel abusus relictus esset in uniuscujusque arbitrio, & potestate. Rursus tom. 3. l. 2. de gratia Christi c. 25. Nam praterquam, quod ipsi Massilienses gratiam quandam potentialem, intus cum libero arbitrio concurrentem, assererent, quæ adjuvaret hominem ad credendum, si vellet, nec tamen heresis notam effugere potuerunt. Et iterum l. 3. de gratia Christi c. 1. Quia est adjutorium, quod Massilienses ad credendum necessarium esse, atque ita sufficere statuebant, ut cum eo credere posset homo, si vellet: qui tamen tanquam heretici proscripti sunt, non aliam sanè ob causam, nisi, quia tale adjutorium homini sufficere putarent, adeoque nullum aliud adjutorium ad credendum actum ex parte DEI esse necessarium.

Quinta propositio asseritur tom. 3. l. 3. de gratia Christi c. 21. Nec enim juxta doctrinam Antiquorum pro omnibus omnino Christus passus, aut mortuus est, aut pro omnibus omnino, tam generaliter sanguinem fudit; cum hoc potius tanquam errorem, à fide Catholica abhorrentem, doceant esse respuendum: & paucis interjectis: Pro istis, praedestinatiss, in aeternum vivificandis, mortuus est: pro istis ab omni malo liberandis, rogavit Patrem suum: non pro cæteris, qui à fide, & charitate deficientes, in iniquitate moriuntur.

226. Hucusque ex Jansenio allata non indigent explicatione, ut comparatione facta cum propositionibus damnatis, dicantur iis esse simillima. Adde, quod clerus Gallicanus anno 1654. 28. Martii ad Innocentium X. scribens sic dicat: Nos in hac urbe Parisiensi congregati censuimus, & per epistolam encyclicam, his litteris adjunctam, declaravimus, propositiones illas, & opiniones esse Cornelii Jansenii, & in sensu ejusdem Jansenii à Sanctitate vestra damnatas, desertis, & manifestis verbis. Vide Balh. Francolini Tyrocinium Theol. part. 3. §. 1. num. 60.

Adde, quod discipuli Jansenii, hunc planè earum propositionum proprium esse sensum, agnoverint, ut ex eo constat, quod dein propositiones aliquas, si non omnino, ferè tamen idem dicentes, tradiderint, quas postea Alexander

T

xander

xander VIII. confixit anno 1690. 7. Decembris: ex quibus prima sic habet. In statu nature lapsæ ad peccatum formale, & demeritum, sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua, peccato originali, & voluntate Adami peccantis: quæ propositio fundatur in tertia Janfenii: item quarta inter 31. ita habet: Dedit Christus semetipsum pro nobis oblationem DEO, non pro solis electis, sed pro omnibus, & pro solis fidelibus: & quinta: Pagani, Judæi, Heretici, alique hujus generis, nullum omnino accipiunt à JESU Christo influxum, adeoque hinc rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inermem, sine omni gratia sufficiente: quæ coherent cum quinta Janfenii: sexta autem inter 31. Gratia sufficiens statui nostro non tam utilis, quàm perniciofa est, sic ut proinde meritò possimus petere: A gratia sufficiente libera nos Domine: connexionem maximam habet cum secunda Janfenii.

227. Sed quid opus est multis? rem hanc satis definivit Alexander VII. Innocentii X. Successor anno 1656. 17. Kalend. Novemb. editâ Bullâ: Ad sanctam B. Petri sedem, in qua ita ait: Cum autem, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii prædictas quinque propositiones, vel in libro prædicto ejusdem Cornelii Janfenii non reperiri, sed fidè, & pro arbitrio compositas esse, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse, asserere, magno cum Christi fidelium scandalo, non reformident, nos, qui omnia, quæ hac in re gesta sunt, sufficienter, & attentè perspeximus, utpote qui ejusdem Innocentii prædecessoris jussu, dum adhuc in minoribus constituti, Cardinalis munere fungemur, omnibus illis congressibus interfuimus, in quibus Apostolica autoritate eadem causa discussa est, eâ profectò diligentia, qua major desiderari non posset, quancunque dubitationem super præmissis imposterum auferre volentes, ut omnes Christi fideles in ejusdem fidei unitate se se contineant, ex debito nostri pastoralis officii, ac matura deliberatione, præsertim Innocentii Prædecessoris nostri constitutionem, declarationem, & definitionem, harum serie confirmamus, approbamus, & innovamus. Addit in eadem Bulla: Quinque illas propositiones ex libro præmemorati Cornelii Janfenii Episcopi Irenensis, cui titulus est: Augustinus: excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio Janfenio intento, damnatas fuisse definimus, & declaramus, ac ut tales, inusitâ scilicet eâdem singulis notâ, quæ in prædicta declaratione, & definitione, unicuique illarum sigillatim inuritur, iterum damnamus.

Ut autem hæc firmissimè observarentur, ex Regis Christianissimi Ludovici XIV. & Episcoporum Galliarum desiderio, idem Alexander VII. anno 1664. 15. Kal. Martii Pontificatus anno X. in Bulla Regiminis Apostolici, decrevit formulam juramenti, faciendi ab omnibus Ecclesiasticis, Episcopis, & Archiepiscopis: quam Galli vocant formularium, & sic habet: Ego N. Constitutioni Apostolicæ Innocentii X. datæ die 31. Maij anno. 1653. & Constitutioni Alexandri VII. datæ die 16. Octobris an. 1656. Summorum Pontificum, me subijcio, & quinque propositiones ex Cornelii Janfenii libro, cui nomen Augustinus, excerptas, & in sensu ab eodem authore intento, prout illas prædictas Constitutiones Sedes Apostolica damnavit, sincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: Sic me DEUS adjuvet, & hæc sancta DEI Evangelia.

ARTICULUS VII.

Varia alia quesita à Iansenistis effugia.

228. Necdum tamen quievère Janfenio dediti. Ut vim formulæ hujus, & juramenti eluderent, dixerunt, sensum verborum, in quinque illis propositionibus contentum, multiplicem esse posse, ac proinde non constare, quisnam esset sensus damnatus, supra quem juramentum caderet: imò aliqui etiam valde absonos sensus fingebant. Quem ad finem utile ipsis fuit famulum Scriptum trium columnarum, à Janseianis confectum durante adhuc causâ quinque propositionum, & duodecim dies ante condemnationem Innocentio oblatum. In hujus scilicet tribus columnis posuerunt tres sensus, dictarum quinque propositionum, & in media quidem, quem dicebant verum, ac genuinum: in prima autem eum, quem dicebant hæreticum, & malignè propositioni affixum: hic autem sensus hæreticus singularum propositionum erat juxta ipsos istæ: Primæ: Mandata DEI impossibilia sunt omnibus justis, quancunque voluntatem habeant, & quancunque conatum adhibeant: quamvis in se habeant omnes vires, quas confert gratia maxima, & efficacissima: & ipsi per totam vitam semper deficiat gratia, qua possint etiam tantum unum præceptum adimplere sine peccato. Secundæ: In statu nature lapsæ nunquam resistitur gratiæ interiori, & efficaci: quia voluntas hominis se habet præ se passivè respectu gratiæ efficacis, & sicut res inanimata nihil facit: neque cooperatur, neque consentit libere. Tertiæ: Admerendum, & demerendum, in statu nature lapsæ, non requiritur in homine libertas, exempta necessitate naturali, etiam illa, quæ datur in motibus indeliberatis: sed sufficit, ut sit liber à coactione. Quartæ: Gratia JESU Christi præveniens est talis, ut liberum arbitrium hominis, motum, & excitatum per illam, non possit resistere, quamvis velit. Aliter asserere est loqui cum Semipelagianis. Quintæ: JESUS Christus mortuus est solum pro prædestinatis, ita ut nemo, nisi ipsi soli, recipiant veram fidem, & justitiam, per merita mortis Christi. Et hos sensus esse hæreticos, & propositionibus malè affectos, dixerunt etiam posteri Janfenii affectæ sequentibus annis. Sed eos inprimis acriter refellit Jurieu famosus Calvinista, & magnis clamoribus negat, ullum Calvinistam, aut hæreticum, talem doctrinam defendere, & longè difficilius Janseistas in Calvinistarum operibus inventuros talem doctrinam, quam alii in operibus Janfenii inveniunt damnatas quinque propositiones in obvio sensu.

229. Res tandem iterum est delata ad Innocentium XII. qui anno 1694. 6. Februarii edidit decretum, quo prohibet, quosque alios sensus prædicti formularii, præter eum, quem in sensu obvio ipsius verba exhibent, afferri, usurpari, aut de his disputari: imò omnibus cujuscunque statûs hominibus, perpetuum silentium indicit, super interpretatione prædicti formularii, sicut & super interpretatione ipsarum Janfenii propositionum in alio sensu, præter eum, quem verba per se exhibent. Sensus autem verbo-

rum obſcurus eſt ille, quem verba cuique ſtatim offerunt in ea ſignificatione, quam habent ex hominum inſtitutione, quique eſt quaſi predominans, ac ſtatim ſe legentibus ingerit: qui ſæpe adhuc evidentiùs patet ex antecedentibus, & conſequentiùs, ex genio, & intentione authoris &c.

Cùmque poſtea Janſeniſtæ ob hanc declarationem Innocentii XII. triumpharent, ac dicerent, alteratam, ſeu reformatam ab Innocentio XII. eſſe: Conſtitutionem Alexandri VII. ille denudò interpellatus à Mechlinienſi, Brugenſi, Ruremonſienſi, Antverpienſi, ac Gandavienſi Episcopis, reſcripſit anno 1696. 24. Novemb. quòd, ſi aliqui publicè, voce, aut ſcriptis, quemb. quòd, ſi aliqui publicè, voce, aut ſcriptis, faciunt contra ſenſum obſcurum formularii, debeat puniri: & addit, non ſine admiratione ſe intellexiſſe, quòd auſi fuerint quidam affirmare, à ſe alteratam, aut reformatam eſſe Conſtitutionem Alexandri VII. & formularium; cùm tamen in dicto ſuo Brevi utrumque ſpecificè conſirmaverit, & omnino intenderit, & adhuc intendat iis adhærere, & nequaquam ſinere, ut aliquid addatur, vel dematur &c.

230. Querunt dein Janſeniſtæ (ut ſe quomodocumque munirent contra formularium Alexandri VII.) an non eſſet remedium, vel aliquis modus, quo is, qui deberet ſignare formulam illam, & in eam jurare, poſſet id facere, quin tamen interidus damnaret propoſitiones Janſenii? an non id fieri poſſet, utendo aliqua reſtrictione purè mentali, vel facta coram aliquo amico præſtatione ſecreta (publicam enim facere non poterant; cùm ſic agnoſcerentur, & à beneficiis, ac gradibus Academicis repellerentur) vel omnino tacitè, ut non audiretur, proteſtando, vel ſimile quid faciendo? Sed nunquid hoc bellè quadrat illi rigori, quem ubique hi homines oſtentare conantur? an non hoc eſt pejorare per S. Evangelia? At dicent: neceſſitas nos cogit. Verùm ſic SS. Martyres coram tyranno etiam potuiſſent cum tali reſtrictione jurare, ſe Chriſtum negare: certè iſtorum neceſſitas fuit tunc major, quàm nunc ſit Janſenitarum: & tunc cauſa Religionis profitendæ non magis videri poterat eſſe attendenda, quàm nunc.

Prodiit poſtea famoſus ille caſus conſcientiæ, qui eſt hic. Eccleſiaſticus quidam in conſſatione dicit, quòd in ordine ad factum Janſenii credat ſufficere, ſi habeat obſequioſum, & reſpectuoſum ſilentium de illo, quod Eccleſia deciderit, quòd idem eſt, ac dicere, quòd quidem non credat, ſe obligatum ad condemnandum librum, tanquam hæreticum, quamvis id Eccleſia deciderit: velit tamen reverenter tacere, & non contradicere. Querit Confeſſarius, an talem poſſit abſolvere? Ad hunc caſum ita propoſitum quadraginta Doctores Sorbonici, (quorum nomina habentur in proceſſu Queſnelli) reſponderunt, eum poſſe abſolveri: ſed omnes boni hunc caſum rejecerunt: Cardinalis Noellius etiam hanc reſolutionem, ſeu reſponſionem, condemnavit, edito decreto, in quo inter alia notanter dicit: Qualecunque quis lumen habuerit, certum tamen eſt, a luminibus Eccleſiæ, lumina particularium ſemper ſuperari.

231. Quare anno 1705. 16. Julii à Clemente XI. per Bullam: Vineam Domini Sabaoth: etiam hoc reſponſum condemnatum eſt: Qua

Bulla idem Sanctiſſimus Dominus queritur, quòd inquieti homines variis diſtinctionibus, ſeu potiùs eſſugis ad circumventionem erroris excogitatis, Eccleſiam turbent: itémque damnat illud reſpectuoſum ſilentium, quo dicebant, ſatiſſeri Conſtitutionibus Apoſtolicis; hoc eſt, volebant, opus tantum eſſe, reverenter ſilere, nec publicè Eccleſiæ definitioni contradicere: de cætero non opus eſſe, interidus damnare ut hæreticum, ſenſum libri Janſenii. Hoc, inquam, ſufficere eadem Bullâ idem Pontifex negat, & id afferentes damnat, vultque, ut ſine ſimilibus fraudulentis ambagibus juretur.

Innovat etiam, atque conſirmat Conſtitutiones Innocentii X. & Alexandri VII. atque ait: Ut omnes Catholice Eccleſiæ filii Eccleſiam ipſam audire, non tacendo ſolum (nam & impii in tenebris conticeſcunt) ſed & interidus obſequendo, quæ vera eſt orthodoxi hominis obedientia, conſcant. Dein declarat, ac decernit, obedientiæ, quæ præſcriptis Apoſtolicis Conſtitutionibus debetur, obſequioſo illo ſilentio minime ſatiſſeri: ſed damnatum in quinque præſatis propoſitionibus Janſeniani libri ſenſum, quem illarum verba præſerunt, ut præſertur, ab omnibus Chriſti fidelibus, ut hæreticum, non ore ſolum, ſed & corde rejici, ac damnari debere, nec alia mente, animo, aut credulitate, ſupra dictæ formulæ ſubſcribi licitè poſſe.

232. Ultimum tandem reſugium Janſenitarum eſt diſtinctio quaſtionum juris, & facti: ad quam intelligendam ſciendum, quaſtionem juris vocari, quæ verſatur circa jus: quaſtionem facti, quæ verſatur circa factum: e. g. circa hanc propoſitionem: Verbum Divinum non eſt conſubſtantiale Patri: quaſtio facti eſt, an eam Arius, vel ejus ſequaces protulerint, ſive, an verè hæc propoſitio facta ſit: quaſtio juris eſt, an ea propoſitio ſit digna cenſurâ hæreſeos, vel an de jure eam mereatur. Quoad Quaſtiones juris ſuppono pro nunc, Pontificem eſſe infallibilem, ex tract. de fide: & permiferunt id ſaltem olim adverſarii.

Quoad Quaſtiones facti utique faciendum eſt aliquod diſcrimen: ſi factum eſt revelatum, e. g. quòd Chriſtus inſtituerit SS. Sacramenta, & hoc Pontifex proponit fide Divina credendum, eſt neceſſariò quoad hoc infallibilis. Quamvis autem revelatio talis ſit obſcura, ſi eam Pontifex determinet ad unum potiùs ſenſum, quàm ad alium, eſt de fide illa declaratio; alias poſſet decipi Eccleſia tota, & habere pro articulo fidei falſitatem, vel hæreſin.

Si autem factum non ſit revelatum, ſubdiſtinguendum eſt: ſi ſit aliquod factum, quod Pontifex non proponit credendum, ſed tantum ſupponit, ex teſtium informatione, & probatione, eoque ſuppoſito, procedit ad puniendum e. g. aliquem, vel econtra ad gratiam aliqui faciendam, diſpenſationem dandam &c. non autem obligat Eccleſiam ad credendum, tale factum reverà contigiſſe, in hoc caſu non eſt infallibilis Papa: imò nec Concilium cum Pontifice; & talis quaſtio dicitur pura quaſtio facti, ſeu facti informis; quia ſcilicet factum non eſt informatum definitione Pontificia, vel dicitur quaſtio facti non dogmatici; quia nullum dogma poſt ſe trahit, aut involvit. Ratio autem hujus eſt; quia, eſſi erretur in tali facto ſupponendo, non induci-

inducitur in errorem Ecclesia: sed tantum Papa, ut homo privatus, errat, sicut alius iudex: nec ex tali errore sequitur magnum incommodum in Ecclesia DEL.

233. Nec dicas, Pontificem, si e.g. ob eximen aliquem deponit Episcopatu, agere ut Pontificem; alias enim deponere non posset. Resp. enim, eum agere quidem in aliquo sensu ut Pontificem, seu ut supremum Ecclesiasticum iudicem, à quo appellatio non datur: non tamen agere in eo sensu, in quo infallibilis est: verbo: tunc non agit ut Doctor Ecclesiae, ex cathedra loquens. Interim etiam in talibus casibus, quando factum supponitur, quod revera non est, tenetur quis obedire Pontifici, & poenam subire: sicut quilibet, in casu falsi suppositi criminis, tenetur obedire punientibus aliis principibus secularibus, ne scilicet scandalum aliis præbeat: potest tamen talis condemnatus, licitis modis petere novum causæ suæ examen, productis testibus, omni exceptione majoribus &c. vide Bellarm. tom. 1. *controv.* 3. l. 4. *de Rom. Pontif.* c. 11. & tom. 2. *controv.* 1. l. 2. *de Conciliis* c. 19.

Si autem factum Pontifex proponit credendum, vel tenendum, tanquam fidei articulum, aut tanquam doctrinam morum, tunc debet esse infallibilis; quia tunc factum non est informe, sed informatum definitione Pontificia, vel, ut alii loquuntur, est factum dogmaticum, quod scilicet post se trahit, vel involvit, aliquod dogma fidei, vel morum, agitque Pontifex ut caput, & Doctor Ecclesiae: adeoque ut habens infallibilem assistentiam Spiritus Sancti, ne Ecclesiam inducat in errorem. Et sic, quando Pontifex aliquem canonizat, proponit Ecclesiae, eum in articulo mortis fuisse in statu gratiæ, quod est aliquod factum. Quia tamen proponitur talis homo toti Ecclesiae colendus, & Ecclesia turpissimè erraret, colendo aliquem damnatum, non minùs, quam si coleret demonem; hinc in tali facto debet Pontifex esse infallibilis, de quo pluribus *tr. de fide*. Hoc idem alii dicunt aliis verbis, nempe Pontificem esse infallibilem in quæstionibus facti, si sint annexæ quæstionibus juris, seu si error in illis traheret post se jus erroneum, e.g. in casu erroneæ canonizationis ista traheret post se præceptum erroneum, quo juberetur, homo damnatus coli.

234. Ex his inferendum, quid dicendum de definitione Pontificis circa propositiones damnatas, ut discernatur in illis quæstio juris, & quæstio facti, ac intentio authoris; quia propositiones solent sæpe damnari in sensu ab authore intento: & sic damnatae sunt propositiones Jansenii. Qua in re certum est, pertinere ad quæstionem juris, an sensus propositionis sit iuxta, vel contra jus Divinum, aut humanum, hoc est, an iuxta sensum obviu[m] sit propositio contraria legi Divinæ, vel humanæ; utique enim manifestum est, hanc quæstionem esse juris, & non puri facti: sicut est quæstio de sensu legum scriptarum; nam & hæc sunt verbis, & propositionibus conceptæ: adeoque etiam est innegabile, esse quæstionem juris, an propositiones, excerptæ ex Jansenio, in sensu obvio, sint contrariæ juri, vel legi Divinæ, præcipienti fidem, an non: consequenter etiam innegabile est, Pontificem in earum damnatione infallibilem fuisse,

Quod autem quidam voluerint se excusare à juramento per hoc, quod ipsi Jansenium non legerint, adeoque nesciant, an propositiones illæ ibi contineantur, est absurdissimè frivolum: quasi verò post tantam diligentiam, de qua *m. 227.* non sit intellectum a Pontifice, quid contineatur eo in libro? Dicant, etiam Concilium Tridentinum non intellexisse Lutheri libros: adeoque neque hos anathematizent; eo, quod ipsimet illos non legerint. Cum insuper Pontifices totam Ecclesiam obligarint ad credendum, eas propositiones esse hæreticas, debet eorum iudicium hac in re infallibile fuisse, ne Ecclesia induceretur in errorem, rejiciendo veritatem tanquam falsitatem.

235. Quod attinet ad intentionem authoris, duplex, ut ait Gormaz in *manu scriptis de grat.* considerari potest intentio. Prima, quæ intra solam authoris mentem reclusa est: altera, quæ vult author proferre verba, quæ apta sunt ingenerare talem, vel talem conceptum in audientium, vel legentium mentibus, iuxta sensum suum obviu[m]: sic e.g. Cajus mentitur dicens Titio: *Non habeo pecunias*: quas scilicet Titius amissas repetit: in hoc casu duplex datur intentio Caii: una in ejus animo recondita, qua intendit falsum dicere, & non verum: altera, quæ vult dicta sua difformare iudicio mentis, & per obviu[m] sensum verborum suorum Titio huic conceptum ingenerare, ut credat, se non habere pecunias: vel quæ vult proferre verba, quæ in sensu obvio ad illum conceptum Titio ingenerandum apta sunt.

An Cajus habeat, vel non habeat priorem illam intentionem mentiendi, est pura quæstio facti: an verò illa verba significant, Cajum non habere pecunias, & an apta sint ex institutione hominum ad ingenerandum hunc conceptum, planè est quæstio juris: quia illa verba, ex iure institutionis humanæ, habent eum sensum; alias neque esset quæstio juris, an hæc, vel illa verba in suis circumstantiis essent vera, vel perijura, aut falsa, an libri Lutheri essent hæretici &c.

236. Jam ad rem nostram. Quando Papa, loquens ex cathedra, damnat aliquam propositionem in sensu ab authore intento, non attendit ad intentionem authoris unice in animo reclusam, an difformis sit, vel non, obvio verborum sensui: sed attendit ad intentionem proferendi verba, quæ apta sunt, ut in sensu obvio, iuxta institutionem hominum, talem, vel talem conceptum ingenerent. Et hæc est quæstio juris. Quod autem ad hanc intentionem attendatur, ratio est; quia fideles, qui eam propositionem damnatam audiunt, solum possunt agnoscere sensum verborum, ex hominum institutione iis impositum, & ex hoc colligere intentionem, quam habuit author, talem, vel talem conceptum, ingenerandi hominibus, vel loquendi verba apta ad eum conceptum ingenerandum.

Quare potissimum possunt fideles per hanc intentionem decipi, & in errorem induci: non autem possunt agnoscere, an author fuerit mendax, an non. Hinc fideles debent instrui circa illam intentionem loquentis, ex qua possent in errorem induci: non autem circa alteram, quæ-

nullum in aliis producit errorem. Ex quo tandem colliges, quod, etsi Pontifex non definiverit, quam intentionem Jansenius in mente reclusam habuerit, mentiendi, vel verum dicendi, instruendi, vel decipiendi &c. tamen definiverit, quod intentionem habuerit, per sua verba, aut scripta, vel per suum librum, talia dicendi, vel proferendi, quæ, juxta sensum obvium accepta, aliorum animis talem conceptum ingenerarent: in qua quæstione, ad ius spectante, Pontifex infallibilis est. Et hæc de Jansenii libro.

ARTICULUS VIII.

Uterior explicatio hæresis Jansenianæ.

237. **H**ucusque ostensum, hæresin Jansenianam stare in famosis illis quinque propositionibus, easque verissime contineri in Augustino Jansenii, quidquid hujus sequaces incassum obstrepant: restat, ut radicem, ac fundamentum horum errorum, paulò magis explicemus, ac totum Iprensis systema exponamus: tale autem ab ipso confingitur. Dantur, ait, geminæ in homine delectationes: una cælestis, & gratiæ: altera terrestris, & concupiscentiæ: utraque est motus voluntatis indeliberatus, & illa, quæ major, aut fortior est, trahit post se necessariò deliberatum voluntatis assensum. Unde, si delectatio cælestis superet, insuperabiliter, & indeclinabiliter, sequetur actus bonus: econtrà, si vincat delectatio terrestris, necessariò trahit ad peccatum: quamvis fortè gratia tunc debilior, quàm concupiscentia, complacentiam quandam boni inefficacem efficiat.

238. Hoc systema Jansenius integro ferè libro, nempe l. 4. de grat. Christi adstruere contendit; nam à c. 1. usque ad 8. probare conatur, medicinale Christi adjutorium esse cælestem suavitatem, seu delectationem juxta mentem Augustini: dein c. 11. conatur ostendere, delectationem illam cælestem esse indeliberatum animæ actum: & quidem amoris, ac desiderii, præcedentis consensum: Dicimus igitur, ait, delectationem istam, seu suavitatem, in Augustino celebrem, esse partim primum illam, & indeliberatum affectum animæ, qui actualis complacentia est, partim etiam secundum, qui desiderium indeliberatum dicitur.

Docet etiam c. 9. & 10. voluntatem nostram necessitate insuperabili eò tendere, quò antecedens delectatio major allicit, ita, ut, si vel parva objecti delectatio eam afficiat, & nulla in oppositum moveat, ineluctabiliter ad consensum trahatur: si verò contrariæ delectationes inter se pugnent, illa infallibiliter vincat, quæ major est. Hinc ait, voluntatem in absentia delectationis cælestis necessariò concupiscentiæ motibus consentire: econtrà, ait, Beatos, extinctâ concupiscentiâ, & præsentē delectationē cælesti, necessariò DEUM amare: distractum autem contrariis gratiæ, & concupiscentiæ delectationibus animum, nunc his, nunc illis, necessariò obsequi, prout scilicet nunc hæ, nunc illæ, fortiores sunt, seu fortius delectant.

239. Hac autem ratione, anima humana est machina, similis rotæ, puteo affixæ, & quæ duæ urnæ per catenam ita suspensæ sunt, ut, dum una attollitur, altera demergatur, ut rectè ait Illustrissimus Cameracensis Franciscus de Fenelon *Instruct. pastoral. ep. 1.* vel (quod in idem recidit) est similis libræ, cujus modò latus ista, modò illa deprimitur, prout mutatis vicibus nunc huic, nunc alteri, gravius pondus imponitur. Sic quippe nunc fortius movet hominem pondus amoris, seu delectationis cælestis: aliàs fortius premit moles concupiscentiæ.

Quod autem hæc concupiscentia sit naturæ intrinseca, pondus autem libræ ab extrinseco imponatur, discrimen est purè materiale; nam inprimis pondus delectationis cælestis est voluntati extrinsecum: dein concupiscentia, quomodocunque sit intrinseca, non tamen est libera: imò, cùm hujus nomine veniant quæque omnes motus, sive à dæmone, sive à quibuscunque aliis, etiam extrinsecis causis, ad malum inclinantibus, excitati, rectè etiam dicitur pondus concupiscentiæ ab extrinseco esse.

240. Jam verò hoc systemate posito, cùm non sit in nostra libera potestate, vel hanc, vel illam delectationem habere, interim tamen eam, quæ prævalet, sequi debeamus: neque etiam DEUS, quando præcepta sua jubet impleri, delectationem gratiæ validiorem semper det, nec semper alteram concupiscentiæ auferat, vel minuat, sequuntur absurdissima plurima. Certe pauci homines sentiunt in se suavitatem cælestem, sensuum delectationibus superiorem.

Hinc, ut laudatus Cameracensis Archiepiscopus in præfatione pag. 19. infert, poterunt se plurimi excusare ex eo, quod delectatione victrici carentes, non possint delectationi vitiosæ resistere, & ideo necessariò sequantur motum concupiscentiæ, donec delectatio cælestis, sine qua nihil contra vitiosam valeant, adveniat: quodque hinc malè acta adscribenda sint potius suæ infelicitati, quàm voluntati; cùm ea admiserint ideo; quia DEUS necdum ipsis voluerit infundere delectationem gratiæ. Exclamat autem meritò modò citatus Archiepiscopus loco adducto, systema hoc omnes morum regulas evertere, & omnem pudorem, etiam pagani congenitum, cujus tamen patroni volunt videri isti, si superis placet, morum, & Ecclesiasticæ disciplinæ reformatores:

241. Quod autem adhuc intolerabilius est, hoc systema esse S. Augustini doctrinam, contendit Jansenius, & l. 4. de grat. Christi c. 4. ait: Creberrimè docet S. Augustinus, quamdiu in hac vita mortali vivimus, esse in homine luctam quandam duarum delectationum, noxiæ, & beneficiæ, terrene, atque cælestis, quarum utralibet vicerit, animum secum consentientem, ac primum trahit. In probationem autem hujus sui asserti falsissimi, adducit inprimis illud S. Doctoris, quod infirmitas humana insuperabiliter, & indeclinabiliter trahatur. Sed jam suprâ à n. 193. satis monstratum, ex eo textu nullam necessitatem antecedentem probari.

Adducit dein alterum textum, qui ab ipso l. 4. de grat. Christi c. 6. 7. & 9. dicitur clarissimus, & præclarissimus: qui aureis meretur scri-

bi characteribus: est autem desumptus ex expositione cap. 5. epist. ad Galat. v. 19. ubi S. Doctor ait: *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur, necesse est.* Ex quo vult inferre, juxta S. Augustinum voluntatem semper ab ampliore, seu majore delectatione necessario trahi. At, licet hæc verba S. Doctoris aliquantò difficiliora, vel obscuriora forent, non ideo statim propter verba ambigua, tam absurdum errorem ei attribuere deceret.

242. Verum non est adeò difficilis, vel obscurus hic locus: facile respondetur, delectationem, si non semper, saltem hoc loco significare complacentiam deliberatam, ac liberam: consequenter ex hoc textu nihil evinci pro involuntaria delectatione necessitante; nam in primis delectatio libera esse potest; aliàs quomodo eam suadere, aut imperare homini posset psalmista psal. 36. v. 4. *Delectare in Domino.* Dein ex Janzenio ipso habetur, loco citato intelligendam delectationem liberam; nam ipsemet l. 4. de grat. Christi c. 11. ait, delectationem naturæ rationalis, quando propriè sumitur, esse gaudium animæ, & quietem in objecto præsentis: at paulò antè dixerat, delectationem, quæ animæ gaudium, ac quies vocatur, esse ipsum consensum, vel hunc sequi: ergo delectatio, propriè sumpta, non est actus indeliberatus, sed deliberatus: adeoque, cum S. Augustinus hic propriè loquatur (neque enim est ulla ratio dicendi, eum improprie loqui) loquitur de delectatione deliberata.

243. Accedit, quòd, legenti antecedentia illius expositionis sit clarum, S. Augustinum semper loqui de consensu, vel delectatione deliberata, ut plurimis locis posset ostendi: sed, ne sim nimis prolixus, adduco tantum sequentia. In primis S. Doctor ibi adducens ex eo capite 5. ad Gal. v. 17. illud: *Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem; hæc enim sibi invicem adversantur, ut non ea, quæ vultis, faciatis:* ait: *Putant hîc homines, liberum voluntatis arbitrium, negare Apostolum, nos habere, nec intelligunt, hoc eis dictum, si gratiam fidei susceptam tenere nolunt: per quam solam possunt spiritu ambulare, & concupiscentias carnis non perficere. Si ergo nolunt eam tenere, non poterunt ea, quæ volunt, facere.*

Ubi duo adverto. Primò S. Augustinum loqui de eo consensu, vel delectatione, ad quam putarunt aliqui, juxta Apostolum non dari liberum arbitrium: ipse autem ait, istud dari: at utique non vult, dari liberum arbitrium ad delectationem concupiscentiæ præviam, & indeliberatam (hoc enim eum non velle, per se videtur clarum, & clarius est ex iis, quæ postea subjungit de eo, quod est, non haberi concupiscentiam, seu peccatum, & istud non regnare, atque, tunc non haberi peccatum, quando nulli habentur inhonesti motus indeliberati, quod in hac vita ait ordinariè non concedi, sed primò futurum esse in altera: tunc autem peccatum non regnare, quando iis motibus non consentitur: ergo loquitur S. Doctor ibi de concupiscentia, vel ejus delectatione deliberata, aut consensu libero.

Secundò adverto, hîc S. Doctorem doce-

re, quòd hominibus liberum sit, fidei gratiam susceptam retinere, & ideo peccent isti; quia eam tenere nolunt, utique libere: ergo, quandoque dein de consensu, vel delectatione mala loquitur, semper ei est sermo de illa delectatione, quam ideo debuerunt perficere; quia gratiam fidei noluerunt tenere: adeoque semper loquitur de illa, quæ potuisset libere vinci, retinendo gratiam fidei: hæc autem est deliberata.

244. Rursus adducit S. Augustinus in eadem expositione ejusdem cap. 5. v. 16. illud: *Spiritus ambulate, & desideria carnis non perficietis:* ubi noto 1. juxta S. Paulum, & S. Augustinum, debere esse in nostra potestate, spiritu ambulare, seu desideria carnis vincere (aliàs juberetur quid impossibile) adeoque desideria ista, seu delectationes intelligi deliberatas, quas non debemus admittere. Noto 2. S. Doctorem multis dein ostendere, quòd habere, seu sentire tantum desideria carnis, non sit propriè peccatum: quæ ostendunt, eum velle, delectationem, quæ verè peccatum sit, & de qua ibi loquitur, esse liberam, vel liberum consensum. Inter alia ait: *Quippe non eas concupiscentias omnino habere, non jam certamen, sed certaminis præmium est, si obtinuerimus victoriam, perseverando sub gratia: ergo illæ concupiscentiæ, quas non possumus non habere, non necessario trahunt ad consensum, sed possunt vinci, si voluerimus perseverare sub gratia, seu, si voluerimus gratiam retinere, quod ipsum, si volumus, ex S. Augustino possumus.* Et quidem aperte supponit S. Augustinus, quòd eadem concupiscentiæ, quæ modò nos vincunt, potuerint à nobis vinci, si voluissimus retinere gratiam: igitur eæ delectationes, secundum quas necesse est operari, non sunt illæ præviæ indeliberatæ, sed sunt ipsi consensus liberi, & delectationes deliberatæ, quibus positis, necesse est, necessitate tamen tantum consequente, nos operari.

245. Confirmantur hæc adducendo integrum textum S. Augustini: qui sic sonat: *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur, necesse est: ut verbi gratia, occurrit forma speciosa femine, & movet ad delectationem fornicationis: sed, si plus delectat pulchritudo illa intima, & sincera species castitatis per gratiam, quæ est in fide Christi, secundum hanc vivimus, & secundum hanc operamur.* In quibus verbis primò notandum, non dici: *secundum id velimus, necesse est:* sed: *operemur necesse est:* nam licet velle significet actionem internam, tamen operari communius indicat actionem externam, quam præcedit delectatio deliberata, seu consensus, aut imperium liberum, & efficax voluntatis: quod, dum oppositam volitionem inefficacem superat, facit, ut libere non amplius istud delectet, simul etiam potentias externas ad actionem externam necessario determinat. Secundò notandum, quòd hîc intelligatur delectatio, ad quam movet tentatio: atqui hæc, tam ex intentione dæmonis, quam ex appetitu carnis, est deliberata (hanc enim querit dæmon persuadere, & hac etiam cupit frui caro) & non est tantum prima illa inefficax velleitas, qua nec dæmon, nec appetitus carnis (nisi refrascetur) contentus est,

246. Tertio notandum, quod delectatio hic à S. Augustino sumatur eodem in sensu, in quo paulò ante eodem loco dicitur ab eodem S. Patre: *Major enim, & prepotentior delectatio eorum, justitia est.* Loquitur autem S. Doctor de iis, quos ait, non esse sub lege, seu sub peccato regnante: nec loquitur de delectatione objectiva, sed formali, qua scilicet, ut ibi docet, vincuntur peccata: hæc autem delectatio, ut justitia sit, necesse est, ut non tantum bona, sed etiam libera sit; aliàs non denominat hominem justum, vel justè operantem: quippe indeliberata delectatio gratiæ stare potest cum actuali peccato, & cum habituali.

Quarto addendum, quod S. Augustinus l. 22. contra Faustum, c. 28. postquam dixisset: *Si enim nihil delectaret illicitum, nemo peccaret: statim subjungat: Peccat ergo, qui delectationem illiciti relaxat potius, quam refranat: & paucissimis interjectis: In eo genere ista rationalia facta sunt, ut inesset eis possibilitas frenandi delectationem ab illicito: quam non frenando peccaverunt:* ergo rationales creaturæ habent possibilitatem, seu potentiam frenandi delectationem ab illicito, etiam illam, quam non frenando peccant; igitur, si quæ oritur in animo rationali delectatio indeliberata, quæ impediri non potest, potest refranari, nec necessarii trahit ad consensum, vel operationem.

Ex quibus omnibus legitime inferitur, S. Doctorem in textu objecto loqui de delectatione delectata, qua posita, necesse quidem est, ut secundum eam operemur, at necessitate tantum consequente, quæ impediri, seu, ut S. Doctor loquitur, refranari potest. Simul etiam ex his habetur, quid respondendum adversariis, si hunc ipsam textum ex l. 22. contra Faustum c. 28. nobis objicere velint.

247. Obijciuntur etiam alia adhuc S. Augustini dicta, e. g. etiam necessitate facta improbanda: & iustorum esse voces: *Non enim, quod volo, facio bonum, sed, quod odium malum, hoc ago: hominem resistente, atque torquente dolore carnalis vinculi, non posse à libidinosis operibus temperare.* Sed S. Doctor, vel tantum loquitur de natura saucia, vulnerata, & Divinis auxiliis destituta, ut l. de nat. & grat. c. 18. 19. & pluribus aliis.

Vel vult S. Augustinus, eam necessitatem non omnino insuperabilem esse, sed posse vinci per gratiam, sive proximè, & immediatè, sive mediatè, scilicet impetrando precibus gratiam proximè sufficientem: id quod patet ex textu n. 243. citato & l. de nat. & grat. c. 13. ubi, postquam dixisset, quod in peccata labamur, id imputandum negligentiae nostræ, addit: *Dignetur inde & orare DEUM, ne illi hæc iniqua negligentia dominetur: & eodem l. c. 16. Hæc est fides, ad quam præcepta compellunt, ut lex imperet, & fides impetret & c. 15. præmiserat. Itaque præcepto facere commoneimur, quod conantes, & nostris viribus non valentes, adiutorium Divinum precemur.* Vel tandem S. Doctor, facta ex necessitate, vult, non esse strictè dicta peccata, ut scilicet voces germanicæ dicuntur lingua germanicæ; cum sint tantum hujus effectus: quod est exemplum S. Doctoris l. 1. de nuptiis, & concupiscent. c. 23. quæ, & similia, tum in hoc tractatu, tum in tract. de actibus hum. (ubide libertate,

itemque de ignorantia) & alibi sapius, imò copiosè attulimus.

248. Addo tantum primò, quod, quando S. Doctor ait, hominem necessitatum ad ea, quæ non vult, non possit neque juxta adversarios velle, illum in tali re peccare; quia dicit, id ab invitis fieri: at nec juxta Jansenianos invitus peccat: sic autem loquitur de justis S. Augustinus l. 1. retract. c. 24. *Et ipsi concupiscentias carnis, contra quas spiritu concupiscunt, quamvis eis non consentiant, nollent tamen ullas habere, si possent: & ideo non quæcunque volunt, faciunt; quia volunt eis carere, nec possunt.*

Addo secundò, quod, quando S. Augustinus ait, excusatum neminem fore, si dicat, se perseverantiam non accepisse, rationem addat: quod ipsorum liberæ voluntati imputandum sit; sic enim loquitur l. de corr. & grat. c. 7. *Ex bona quippe in malam vitam sua voluntate mutati sunt . . . potest dici: homo, in eo, quod audieras, & tenueras, in eo perseverares, si velles.* Addit quidem ibidem, eorum etiam excusationem non recipiendam, qui Evangelium non audierunt: sed respondetur, eum tunc velle, quod vel ignoraverint ex negligentia: vel, si omnino inculpabiliter ignoraverint, quod propter alia peccata, non propter infidelitatem, damnandi sint. Ita docet tract. 89. in Joan. sic scribens: *Ad hæc inquisita pro meo captu, Domino donante, respondeo, habere illos excusationem, non de omni peccato suo, sed de hoc peccato, quo in Christum non crediderunt, ad quos non venit, & quibus non est locutus: quæ fusiùs explicata sunt, ubi de ignorantia invincibili actum tract. de actibus hum.*

249. Ex hucusque dictis est manifestum, systema hoc Jansenij non esse S. Augustini doctrinæ conforme; videamus, an propius accedat ad systema Calvini de gratia. Hujus ex l. 3. Institut. c. 3. compendium istud est. 1. Afferit, omnia opera hominum, tam electorum, quam reproborum, esse infecta secreto veneno concupiscentiæ. 2. DEUM, voluntate purè gratuita, electis non imputare ad culpam, aut poenam, malos motus concupiscentiæ: sed imputare illis potius justitiam Christi. 3. Contra reprobis imputare DEUM omnes motus illos malos, etiam indeliberatos. 4. Gratiam sanctificantem ab electis amitti non posse, eo quod electio ipsorum immutabilis sit, & eorum peccata tegantur, hoc est, non imputentur. 5. Gratiam actualem, si adsit, non quidem cogere voluntatem, sed tamen trahere illam, delectatione necessitante: non tamen gratiam semper adesse, sed sæpe cedere locum concupiscentiæ. Ecce, in hoc primario puncto conveniunt Jansenius, atque Calvinus, quod uterque duplicem motum delectationis, concupiscentiæ, & gratiæ, seu celestem, ac terrestrem, admittat, quibus, seu ponderibus statèra, ita mens humana moveatur.

250. Negat quidem Jansenius, se cum Calvinio sentire: cum ab isto necessitas totalis, fixa, & absoluta: à se verò tantum flexibilis, partialis, & relativa adstruatur. Sed negant iterum Calviniani, à suo Magistro (quamvis, utpote syncerior, libertatem negaverit) majorem necessitatem fuisse admissam, quam à Jansenio. Nos autem hic merito quærimus, quid significent

cent hæc prædicata, quæ hîc necessitati tribuuntur.

Respondent Janseniani: *Necessitas totalis* ea est, quæ potestate quacunque, partiali etiam, aut remota, voluntatem spoliât. *Partialis* verò, quæ tantum potentiam proximam aufert. *Absoluta* oritur ex ipsa natura. *Relativa* oritur ex voluntate: nec est necessitas, nisi eatenus, quatenus delectatio fortior, relata ad debiliorem, sive cum ista comparata, necessitat. *Fixa* est, qua adhæretur immobiliter uni. *Flexibilis* autem, qua modò huic, modò illi adhæretur, nunc ratione celestis delectationis bono, nunc ratione terrestriis malo. Addunt, quòd ex S. Augustino l. 3. de lib. arb. c. 3. ad hoc, ut tollatur libertas, debeat dari inevitabilis, & fixa necessitas.

251. Ut obiter aliquid interferam, advertito: hac ratione una lanx in libra liberè descendet, & liberè ascendet altera; nam necessitas earum est tantum partialis, relativa, & flexibilis; neque enim una præ alia exigit hoc pondus, nec una, nisi relata ad alteram, est gravata majore, vel minore pondere: & potest quoque pondus mutari, ac ei lanci, quæ prius pondus gravius habuit, modò levius imponi, ut adeò necessitas flexibilis sit.

Quodsi tamen rei inanimatæ exemplum displiceat, an non homo ligatus catenâ, ab ipso omnino insolubili, esset liber ad fugam; nam habet adhuc potestatem partialem, atque remotam, nempe pedes sanos, ac integros; neque enim per remotam potestatem intelligunt Jansenianeam, quæ mediata etiam dicitur, & per quam immediata, vel proxima, prohibitu haberi potest, sicut juxta nos, habens potentiam orandi, in hac habet potentiam remotam vincendi tentationem; quia potest precibus impetrare gratiam proximam, ad illam vincendam: sed intelligunt tantum aliquam potentiam vel à DEO ad bonum, vel ab alio ad malum faciendum complebilem, ita, ut, si DEUS e. g. aliquid faciat, illa potentia proxima fiat: nec etiam juxta ipsos illa partialis potestas stare potest in alio, quam in voluntate, non quidem ex se, sed per gratiam, & concupiscentiam, modò ad hoc, modò ad aliud flexibili, nunquam tamen coacta. Ulterius homo taliter ligatus, duntaxat relatè ad catenam suis viribus superiorem, prohibetur à fuga. Tandem potest ab alio catena hæc solvi, adeoque necessitas flexibilis est. Nec excipias, talem manere invitum, & intervenire coactionem; nam potest etiam manere volens, ut SS. Martyres in vinculis suis manserunt.

Et tamen quis fomniabit, talem liberum esse ad fugam, & liberè (non tantum sponte) manere ligatum? Liberè non agit, qui non habet potestatem plenam, & nullo impedimento à se inaufertibili gravatam: quale tamen impedimentum est necessitas illa partialis, quamdiu adest, & ab homine, cui imposita est, tolli non potest. Verba S. Augustini objecta nil probant; ea enim sibi objicit S. Doctor, quasi ex præscientia DEI oriatur fixa, & inevitabilis necessitas, quæ utique libertatem tolleret: quamvis non ista fixa sola id faciat, sed alia quævis ab homine inevitabilis.

252. Jam verò Calvinus non aliam necessitatem admittit, quam, quæ à Jansenianis par-

tialis, relativa, & flexibilis dicitur; neque enim Calvinus negat Jansenianam illam, remotam, & partialem potestatem; quia nec negat voluntatem, quæ possit à DEO, vel aliis causis variè compleri, aut determinari: neque negat, voluntatem à coactione immunem; sic enim contra Pighium l. 2. de lib. arb. scribit Calvinus: Si coactioni opponitur libertas, liberum esse arbitrium, & fateor, & constanter assevero, ac pro hæretico habeo, quisquis secus sentiat: si hoc, inquam, sensu liberum vocetur; quia non cogatur, aut violenter trahatur externo motu, sed sponte agatur sua, nihil moror. Sed nec aliam, quam, quæ in sensu Jansenii relativa est, necessitatem admittit; quia necessitas juxta Calvinum non magis oritur ex natura, quam juxta Irenensem; nam etiam oritur ex voluntate ita comparata, ut à delectatione fortiore necessariò trahatur, adeoque necessitas est relativa ad delectationes; ait enim l. 2. Institut. c. 2. ex mente S. Augustini voluntatem ad perseverantiam formari, hoc est juxta ipsum, necessariò trahi impresso delectationis affectu: & eodem lib. c. 3. docet, quòd gratia, id est delectatio celestis major, in corde electionem, & voluntatem format, addit ibidem, corda piorum sic efficaciter gubernari Divinitus, ut inflexibili affectu sequantur. Iterum l. 3. contra Pighium docet, ideo ex S. Augustino hominem voluntate peccare: Quia delectatione, & proprio appetitu movetur.

253. Nec minùs Calvinus, quam Jansenius admittit, necessitatem flexibilem esse; quamvis enim, ut modò citavimus, dicat, pios motum gratiæ inflexibili affectu sequi, non intelligit, eos semper ita sequi, sed tantum tunc, quando gratia movet; nam aliàs admittit etiam vicissitudines delectationum, celestium, ac terrestrium, gratiæ, & concupiscentiæ: sic l. 3. Institut. c. 2. docet, quòd etiam reprobi quandoque gustent dona celestia, illisque conferatur à Christo fides temporalis: fidei autem Calvinus omnia tribuit. Ibidem de rege Saule, utique reprobo, adeoque ad malum postea verso, ait: Ad tempus viguit pius affectus, ut scilicet DEUM amaret; & addit: Bonitatis ejus dulcedine capiebatur: hoc est, delectatione.

Eodem modo asserit, quòd etiam electi quandoque sint flexibiles ad malum, sicut SS. David, & Petrus, additque: Que variatio ex fidei imperfectione contingit. Igitur etiam Calvinus necessitatem tantum partialem, relativam, & flexibilem admittit: & hinc patet, meritò Episcopos Galliarum an. 1656. 2. Sept. ad Alexandrum VII. scripsisse, priorem de Calvinistis nunc repressis curam, exceptam fuisse ab alia illi germana, ob erroris societatem, de profliganda Jansenii doctrina. Operæ pretium erit legere hæc fusius explanata in Documento Pastoralis Illustrissimi Archiepiscopi Cameracensis epist. 1. 2. & 3. ubi elegantissimè, & eruditissimè petrantur.

ARTICULUS IX.

Qua occasione sit edita Constitutio: Unigenitus.

254. **O**ccasio, & causa hujus celeberrimæ Constitutionis est Paschasius Quesnellus, natione Gal-

Gallus, patriâ Parisinus, Oratorii JESU (non verò Societatis JESU, ut Basileensia nova aliquando imperitè scripserunt) Oratorii JESU, inquam, à Petro Berullo postea Cardinali anno 1671. instituti presbyter. Natus est Parisiis anno 1634. 14. Julii: sortitus est ingenium, par quidem assequendis scientiis, sed novis doctrinis diffeminandis assuetum: quod testari potest Gallia, & Belgium, quas regiones innumeris libellis clanculùm sparsis commovit. Anno 1675. S. Leonis Magni Opera dissertationibus, notis, interpretationibus &c. distincta edidit, in quibus auctoritatem Summi Pontificis multùm immittit: sed mox anno sequenti à S. Congregatione Indicis, prohibita sunt.

Inde anno 1678. in Comitibus Patrum Oratorii Berulliani prohibita est in eorum scholis doctrina Janseii, atque mandatum, ut Patres omnes prohibitioni subscriberent: noluit id facere Quesnellus, insuperhabitis non tantùm Superiorum suorum, sed Regis quoque, & Archiepiscopi Parisini mandatis: & propterea semper timidus, quia malè sibi concius, quæsit latibulum: & locum vix paucis notum, paucioribus pervium, biennio integro inhabitavit. Rediit subinde Lutetias: ne autem ut regiis iussis rebellis è Congregatione pelleretur, & ad extremos Regni limites ablegaretur, novem dierum itinere, in Belgium Bruxellas anno 1685. mense Februario fugit: ibique 25to. ejusdem mensis appulsus, domunculam in humili, & abdita platea sitam, annis compluribus inhabitavit cum Arnaldo, qui & ipse ob Janseianum Sorbonâ (cujus erat Doctor) & patriâ erat expulsus. In Belgio plurimos libellos famosos, & scripta pessima, furtivis typis edidit, ut patet ex data typis publicis *Causa Quesnelliana* anno 1705. seu processu juridicè ei factò: quorum scriptorum aliqua manu carnificis sunt combusta.

Subin anno 1690. mense Aprili Belgio cum Arnaldo excedere iussus à Gubernatore, abiit in Hollandiam, ac deinde Leodium: inde post aliquod tempus Bruxellas reversus est, ac laica veste sese abscondit, donec anno 1703. 30. Maij ab Episcopo Mechliniensi, cum Gerberonio, & Brigodio, carceri est mancipatus, interceptis quoque ejus scriptis, ac innumeris literis. E carcere tamen, adjuvantibus quibusdam, & murrum perforantibus, quattuor post mensem elapsus est: tum rursus citatus, at comparere nolens, sententiâ tandem publicâ damnatus est, reus Bajaniismi, & Janseianismi, ac declaratus incidisse in excommunicationem: atque aliâ quoque poenâ ei injunctâ: & inter has Exerciitia per mensem obeunda, jejunium feriis sextis in pane, & aqua servandum, donec Summo Pontifici de doctrina satisfecerit.

255. Hic igitur Quesnellus famosus est auctor *Reflexionum Moralium in novum Testamentum*, quæ sub variis, sed modicè differentibus titulis editæ sunt annis 1693. 1694. & 1699. quæque nonnulla dictionis suavitate, & subtili artificio inferendi errores, sub ficta specie devotionis, aptæ natæque sunt plures decipere, ac hæreses Janseii instillare. Insuper adhibuit Quesnellus, non textum Sacræ Scripturæ editionis vulgatæ, sed editioni Montensi in multis conformem, quæ Montensis editio (ut ha-

betur in Bulla *Unigenitus*) dudum est reprobata (nempe jam à Clemente IX. anno 1668. & Innocentio XI. anno 1679.) & cujus textus in multos alienos, exoticos, & sæpe noxios sensus, est detortus.

Vix editus erat hic liber, cùm Dominus de Formageau centum nonaginta novem propositiones ex eo collegit, & tanquam erroneas, ac reprehensione dignas, accusavit. Ipse Pontifex Clemens XI. eundem librum damnavit anno 1708. 13. Julii editâ Bullâ *Universi Domini gregis*: at, cùm generalis damnatio non proficeret, nec è manibus fidelium malè curiosorum excuteret noxium librum, rogatu Episcoporum Galliarum, & ipsius Christianissimi Regis Ludovici XIV. idem Papa, propositiones excerpti mandavit, & à compluribus in Theologia Magistris, coram duobus Cardinalibus, accuratè discuti: *Deinde verò* (verba sunt Bullæ *Unigenitus*) *coram nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium consilio, quàm maximâ diligentia, ac maturitate, singularum insuper propositionum, cum ipsomet libri textu exactissime factâ collatione, pluries iteratis Congregationibus, expendi, & examinari mandavimus.*

Post hæc Pontifex per dictam Constitutionem *Unigenitus* damnavit centum, & unam propositiones, variis censuris, tanquam falsas, captiosas, impias, hæreticas &c. quia tamen addit terminos hos: *respective damnamus*: si-gnum est, non cuilibet omnes censuras convenire; quænam autem cuique conveniat, inferri debet vel ex materia, vel ex aliis prius jam damnatis propositionibus. Addit sub finem Bullæ Pontifex, se per expressam istarum propositionum damnationem nullatenus alias approbare; cùm plurimæ aliæ adhuc damnabiles sint deprehensæ, quas tamen referre, cùm nimis longum foret, non sit visum necessarium. At insuper, intolerabilius esse, quod ipse sacer textus damnabiliter sit vitatus.

256. Hæc est notissima illa Constitutio, quæ incipit *Unigenitus Dei Filius*, edita à Clemente XI. anno 1713. 8. Septembris, quæque à toto orbe acceptata est, (à multis expressè, à plurimis tacitè) exceptis quibusdam Gallis, qui tamen tam parùm possunt obesse communioni Ecclesiæ, quàm parùm acceptioni Tridentini obfuit, quod non fuerit receptum à Lutheranis, & Calvinistis; unde quamvis pronunc ommitteretur (quod tamen falsum censemus) quod Constitutio Pontificia non sit infallibilis ante consensum, vel acceptionem Ecclesiæ, nihil obesset huic Bullæ.

Nullatenus autem dici potest, Gallos eam Constitutionem non recepisse; nam in Conventu Cleri Gallicani anno 1714. mensibus Januario, ac Februario, per sex sessiones habito, recepta est Bulla à 40. Episcopis, inter quos fuere Cardinalis de Rohan, & 7. Archiepiscopi: qui Conventus in Documento Pastoralibus edito dicitur fuisse ex numerosissimis, qui sint visi in Francia. Idem Episcopi communi nomine ad Summum Pontificem dedere literas 5. Febr. 1714. quibus sic ad eum scribunt: *Nos Majorum nostrorum exempla secuti, atque eodem, quo illi, in Apostolicam Sedem studio flagrant, Sanctitatis vestræ postremam Constitutionem consimili obse-*

quo, ac veneratione, amplexi sumus: neque verò deinceps officio nostro deerimus, ut ab omnibus, quos Divina providentia curæ nostræ commisit, pari animo, ac fide excipiantur. Addunt, confecisse se *Documentum Pastorale*, seu instructionem, ut tollatur occasio ulterius litigandi: curæ quoque sibi fuisse, hortari reliquos Episcopos, ut idem Documentum in suis Diocesisbus promulgent: subjungunt, hac Constitutione robustissime, & apertissime profligatos fuisse errores &c. Tandem gratulantur Pontifici, & optant diuturnum regimen, seque dicunt paratos cum eo animas suas pro fide ponere. Similiter dederunt literas ad omnes reliquos Galliarum Episcopos, quibus eos hortantur, ad publicandam memoratam Bullam, eamque executioni mandandam.

Inde ipse Ludovicus XIV. Rex Christianissimus eodem anno 1714. 14. Febr. jussit, hanc Constitutionem recipi, publicari, & observari. Accessere subin acceptatione expressa longè maxima pars Episcoporum, quibus nuper Eminentissimus Cardinalis Ludovicus Antonius de Noailles Archiepiscopus Parisiensis, maximo bonorum omnium solatio, se junxit, & edito anno 1728. 11. Octobr. mandato, Bullam *Unigenitus* ab omnibus suis subditis acceptari præcepit. Secuti hunc sunt alii plures, ut adeo ex centum viginti, & aliquot Episcopis Galliarum, vix paucissimi supersint, qui Constitutioni huic necdum se submiserint: crescitque in dies Bullarum acceptantium, & appellationi suæ renunciantium numerus: atque spes est, brevi totam Galliam quoad hoc punctum fore unanimem: præsertim post Decretum, seu Mandatum hac de causa à moderno Christianissimo Rege Ludovico XV. 24. Martii an. 1730. editum, quo imprimis confirmat Decretum, seu Mandatum Ludovici XIV. 14. Febr. an. 1714. editum (de quo supra) dein jubet, ut Constitutio *Unigenitus* in tota Gallia inviolabiliter observetur, tanquam lex Ecclesiæ, & lex regni Franciæ, ea submissione, quæ debetur judicio universalis Ecclesiæ in materia doctrinæ.

Hoc Decretum, seu Mandatum idem Rex suo in throno, & loco solito Parlamenti confidens, præsentibus regii sanguinis Principibus, Ducibus, & Paribus Franciæ, itemque consiliariis 3. Aprilis an. 1730. solemnissime publicavit, ac Parlamenti actis, seu registris inseri petiit: quod etiam faciendum, plurimum Parlamenti membrorum votis conclusum est. Cum autem postea idem Christianissimus audisset, aliquos ex Parlamenti membris subinde conventicula celebrare, ratione hujus Constitutionis, vel potius ejusdem in acta inscriptionis (circa quam nempe volebant tergiversari) rex plures ex illis ad se vocatos reprehendit, & insuper per Cancellarium suum, minas graves eis intulit, ni ocyus parerent: quod se facturos, eum humili deprecatione priorum à se actorum, sponponderunt.

257. Sed, etsi remanerent aliqui pauci Antislites, Constitutioni huic contrarii, eorum tergiversatio pro nihilo esset reputanda. Certè etiam in Concilio Nicæno viginti duo Episcopi adhæserunt Ario: & tamen neglecti sunt. Rursus, cum octodecim Episcopi Juliano Pelagiano adhæsisserent, neglecta etiam est istorum intercessio, aut reclamatio: quid igitur deest, quo

minus Constitutio hæc acceptata dicatur, etiam in Gallia? an requiratur insuper cujuslibet plebanici consensus? an aliæ nationes omnes, extra Galliam, per omnes quatuor orbis partes diffusæ, expectare debebunt, donec adhuc unus, aut alter Episcopus in Gallia consentiat?

Si cum quibusdam dicas, in Conventu Parisino defuisse Episcopis requisitam libertatem; imprimis malè de iis sentis, quasi timore, non mortis, sed longè inferioris mali, conscientias suas, ac fidem prodiderint; debuissent enim, si fidem periclitari putassent, reclamare, ut fecerent Patres antiqui tempore Arianorum. Sed insuper falsum est, defuisse iis libertatem; jussit enim Rex significari Episcopis, nequaquam se velle vim ullam afferre Prælati, imò cuius integritate ad conscientiam suam arbitrium sententiam dicere. Adde, quod modò, dum loqui libere possunt, mortuo Rege, non recedant, sed scriptis, & dictis, receptionem confirmant, ac adversariorum novos libellos perniciosos, hac in materia, magno zelo condemnant.

258. Cum igitur Janseniani nescirent, quid ultra opponerent, quidam eò progressi sunt, quò antecessores eorum, etsi satis audaces, tamen nunquam se abripi passi sunt: scilicet appellarunt ad Generale Concilium, quam appellationem Quænellus, quarto ante obitum suum die, rogatus etiam duobus testibus, scripto innovavit, etque immortalis est Amstelodami. 2. Dec. an. 1719. ætatis 87. Nempe sciunt vaserimi homines summam difficultatem congregandi Generale Concilium, adeo, ut intra plurimos annos cogi non possit: quod cuique constabit legenti Historiam ultimi Generalis Concilii Tridentini; hinc putant, se interea impunè posse suas hæreses spargere. Certè, si Christus Ecclesiæ non reliquisset aliud medium extirpandi errores, non videretur satis ei consuliisse; cum hoc medium difficillimum sit, & intra centenos annos vel semel sperari non possit.

Sanè pluribus annis laboratum est, donec Patres Tridentum congregati sint. Post varia per quinquennium integrum consulta, atque tentata, tandem indixit Concilium Tridente celebrandum Paulus III. an. 1542. sessio tamen prima est habita primum an. 1545. 13. Decembris. Bis fuit Concilium hoc omnino suspensum, & præsertim toto tempore Pontificatus Pauli IV. tandem primum post octodecim annos, scilicet an. 1563. 3. & 4. Decembris ultima, seu vigesima quinta sessio habita est, ac synodo finis impositus, cum interim fuissent saltem quinque Pontifices maximi. Fluxerunt jam à fine illius Concilii centum, & sexaginta septem anni, & nemo cogitavit de cogenda rursus synodo universali ob difficultates vix non insuperabiles. Si ergo expectari semper deberet Concilium Generale, donec error profligaretur, hic per centum, & amplius annos, impunè posset grassari, cum innumerabilium fidelium pernicie. Audiant isti, si verè sunt S. Augustini discipuli, Magistram hunc contra duas Epistolas Pelagian. l. 4. c. 12. Aut verò, ait, Congregatione synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur? quasi nulla hæresis aliquando, nisi synodi Congregatione damnata sit, cum potius rarissima inveniatur, propter quas

quas damnandas necessitas talis extiterit. Verum istorum superbia. hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos orientis, & occidentis, synodus congregetur; orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis resisteret pervertere nequeunt, saltem commovere conantur; cum potius vigilantia, & diligentia pastoralis, post factum illis competens, sufficiensque iudicium, ubicunque isti lupi apparuerint, contemendi sint.

Accedit, quod ferè semper hæreticorum mos fuerit, appellandi ad Concilia: appellarunt Pelagiani, appellarunt Lutherani, ad Concilia Generalia, & tamen postea non obdixerunt eorum decretis; quia semper invenerunt, quod contra Concilia, magnis curis, & impensis, tandem coacta fucare exciperent. Sic & Jansenianis non defuturus esset fucus exceptionis, dicendo, vel, quod non fuerit Concilium liberum, vel, quod ipsi non fuerint satis auditi, sive, quod ex affectu, & passione invidiæ, non ex ratione, Concilium processerit. Vellent scilicet, sicut Ariani olim, & postea etiam Lutherani, ita isti, Concilium ita liberum, ut ex suæ factionis hominibus tantum esset compositum. Sed hæc quæstio spectat ad Tractatum de fide, in quo DEO dante, paulo copiosius hanc materiam pertractabimus.

259. Locum hic sibi peteret expositio ipsarum damnatarum propositionum Quesnelli: at quia fusior earum explicatio integrum, & quidem sat magnum tractatum, sibi soli posceret, remitto avidos hujus notitiæ ad eruditissimos, & profundas aliorum lucubrationes, quales sunt Dominici Viva *Trutina Theolog.* tom. 2. p. 4. Christophori Jacobs *Constitutio Unigenitus Theologicè propugnata.* Jacobi Spreng *Constitutio Unigenitus vindicata* &c. Ut tamen non omnino taceam, sciendum imprimis, quod eo libro Reflexionum moralium Quesnellus docuerit maxime Baij, ac Jansenij hæreses, aut propositiones aliquas aliis, præsertim Superioribus injurias.

Itaque propositio omnium prima docet, hominem amissâ gratiâ nihil boni posse operari, & generaliter impotentem esse ad omne bonum. Hæc, si loquatur de gratia habituali, quæ propriè dicitur perdi, aut amitti (quia ex se permanens est) falsa est; quia utique peccator potest aliquid boni etiam supernaturalis cum gratia actuali facere: si autem loquatur de gratia actuali, equidem nihil boni supernaturalis potest homo facere sine ea: attamen potest facere aliquid boni naturalis, ut fusi à n. 83. probatur. 2. 3. 4. 5. & seq. docent, hominem, nisi habeat gratiam efficacem, nihil boni operari posse: adeoque tollitur gratia sufficiens. Idem confirmant vel maxime propositio 9. 10. 11. 12. 13. & plures consequentes. 26. autem, & aliquæ sequentes adimunt infidelibus omnem gratiam; quia in iis dicitur, non dari gratiam, nisi per fidem, & hanc esse primam gratiam, atque extra Ecclesiam nullam concedi gratiam: dicere autem, quod infideles nullam recipiant gratiam, damnatum est ab Alexandro VIII. in 5. propositione: & in hos sensus hucusque adductos veniunt adhuc plures propositiones sequentes.

Propositio autem 49. & plurimæ sequentes, volunt, non esse actum bonum, quin eli-

ciatur ex amore DEI: timorem DEI verò ducere ad desperationem, si sine amore sit: quæ non possunt conciliari cum bonitate actus attritionis ex metu gehennæ, nec cum damnatione propositionis 14. ab Alexandro VIII. proscriptæ. 68. nimium tribuit fidei, ac precibus. 69. tollit merita nostra. 70. docet cum propositione 72. Baij, neminem innocentem à DEO affligi, quod in B. Virgine, Martyribus, & innumeris aliis, falsum est. 71. docet, hominem ob sui conservationem posse sese dispensare ab ea lege, quam DEUS condidit propter ejus utilitatem: quod absque distinctione, & præsertim de lege Divina, universaliter prolaturum, est falsum, & laxitatibus plurimis osium pandit.

Propositio autem 72. & sequentes excludunt peccatores ex Ecclesia, & relinquunt intra eam solos electos. Propositio 79. cum sequentibus vult, licitum cuilibet esse legere S. Scripturam, etiam simplici populo, ut Lutherani etiam faciunt. 86. non tantum vult, homines debere etiam in Ecclesiis canere aliqua, e. g. Gloria, vel Credo, vel alios cantus piros: sed etiam debere dicere easdem omnes orationes Missæ cum sacerdote, & quidem, ut *Documentum Pastorale* Episcoporum Parisiis congregatorum explicat, in lingua vulgari. 78. & sequentes inducunt alium modum ministrandi Sacramentum poenitentiae severissimum, & ab usu Ecclesiæ alienum, quo volunt se monstrare nescio quantos reformatores morum, & interim homines vix non faciunt desperare. Propositio 90. videtur innovare doctrinam Edmondi Richerii, docentis, Christum immediate claves contulisse Ecclesiæ, ita, ut per unum hominem potestas exerceretur: estque prorsus falsa; cum potestas excommunicandi sit à Christo immediate data Petro, & non fidelibus, seu ovibus: multo minus debet præsumi consensus totius Ecclesiæ; sic enim nulli hæretici possent unquam excommunicari; cum saltem ipsi nunquam consentiant. 91. & 92. faciunt contemnere censuras Ecclesiæ, dum quisque sibi imaginatur, se injustè censuratum: præterquam quod falsum sit, non debere quenkum unquam impediri, censurâ revera etiam injustâ, ne aliquid faciat; cum utique debeat quisque in foro externo obedire, saltem quando non prohibetur ipsi aliquid jure naturali, vel Divino præceptum. 93. concitat subditos ad inobedientiam erga superiores Ecclesiasticos, itémque 94. 95. 96. 97. 98. 99. ac 100. Ultima tandem, si ritè intelligatur, non vult dicere, quod non debeant virari juramenta non necessaria: sed, ut bene advertunt Episcopi congregati Parisiis in *suo Documento Pastoralis*, respicit juramentum contentum in formulario, de quo n. 227. quod velent Quesnellus, & focii omnino abolitum. Hæc pro instituto nostro sufficiant.

260. Addo tandem, injustè conquestos quosdam fuisse, quod propositiones ex libro Reflexionum non fideliter fuerint excerptæ; quippe ad hos convincendos tantum opus est inspicere Constitutionem *Unigenitus* Parisiis editam, ubi in altera columna, ipsissima Quesnelli Gallica verba ponuntur, quæ quilibet lingue peritus videbit manifestè synonyma. Sed nec

nec dici potest, verba à contextu abstracta du-
riorem facere sensum, quàm in libro ipso, &
suis adjunctis vestita, facerent; nam non est ne-
xus inter se earum Reflexionum, sed pro va-
rietate sacrorum textuum, additæ sunt variæ, di-
sparatæ, & nullo modo cohærentes reflexio-
nes. Quæri fors hîc posset, quem sensum
habeant censuræ propositionum, quandoqui-
dem aliquæ dicuntur hæreticæ, aliæ hæresi pro-
ximæ, aliæ piarum aurium offensivæ, scanda-
losæ, captiosæ &c. sed quia explicatio hæc spe-
ctat ad tractatum de fide, hac de re eo loco age-
mus.

Post hæc jam sibi locum postularent quæ-
stiones de gratia efficaci, eiusque concordia
cum libero arbitrio: at quia Paulus V. Ponti-
fex Summus anno 1607. vetuit, hac de materia
quidquam typis vulgari, obedienter abstine-
mus. Qui hac de re solidè instrui cupit, ad-
eat Suarezium, cujus tres tomi de gratia cum
licentia S. Sedis sunt editi. Ego interim hîc re-
peto, quod Bellarminus de ascensione mentis in
DEUM gradu 4. c. 1. ad eundem DEUM su-
spirans scripsit: *Malo experiri, quàm scruta-
ri efficaciam gratiæ tuæ.*

DISPUTATIO II.

De Gratia Habituali Sanctificante.

261. **O**Viedo tract. 8. de justificatione
controv. 1. punct. 1. n. 2. re-
vocat omnes errores Luthe-
ranorum circa gratiam sanctificantem (quæ est
justificatio nostra) ad quinque. 1. justificatio-
nem stare in sola remissione peccatorum, &
non esse iustitiam aliquam positivam, 2. ju-
stitiam esse quidem formam positivam, sed no-
bis extrinsecam, scilicet esse vel iustitiam,
qua ipse DEUS justus est, vel esse merita Chri-
sti, aut alium favorem extrinsecum Divinæ vo-
luntatis. 3. iustitiam esse qualitatem intrinse-
cam quidem, & inhærentem, sed imperfectam,
quæ ad justificandum indigeat adhuc aliquo alio
extrinseco (tanquam forma simul justificante) 4.
iustitiam stare in sola fide. 5. iustitiam,
quæcunque sit, non verè remittere, sed tan-
tum tegere peccata. Videri hæc possunt fu-
sius deducta, & in plures divisiones distribu-
ta apud Bellarm. tom. 4. contr. 3. generali. contr.
2. princip. l. 2. c. 1.

262. Catholicum dogma est, iustifica-
tionem nostram esse formam intrinsecam, seu
esse gratiam sanctificantem, inhærentem ho-
mini, distinctam à fide, remittentem verè, seu
destruentem peccata, & non tantum ea tege-
tem: sic definit Tridentinum sess. 6. c. 7. his
verbis: *Hanc dispositionem, seu præparationem,
justificatio ipsa consequitur, quæ non est sola pec-
catorum remissio, sed & sanctificatio, & renova-
tio interioris hominis, per voluntariam susceptionem
gratiæ, & donorum: & paulò inferiùs: Demum uni-
ca formalis causa est iustitia Dei, non qua ipse justus est,
sed qua nos justos facit, qua videlicet ab eo donati,
renovamur spiritu mentis nostræ: & non modò re-
putamur, sed verè iusti nominamur, & sumus,
iustitiam in nobis recipientes, unusquisque suam:
& post pauca. Quamquam enim nemo possit esse*

justus, nisi cui merita passionis Domini nostri JESU
Christi communicantur, id tamen in hac impii iustifica-
tione sit, dum ejusdem sanctissimæ passionis meri-
to, per Spiritum S. charitas DEI diffunditur in
cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsi in-
heret. Unde in ipsa justificatione cum remissione
peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo,
per JESUM Christum, cui inferitur &c. quibus
verbis omnes errores superiores damnantur, ut
constabit cuique attentè hæc expendenti, nec
opus est longiore explicatione: & hinc omi-
fis controversiis polemicis, ad magis scholasti-
cas gradum facimus.

QUÆSTIO UNICA.

De Essentia, & Proprietatibus Gra- tiæ Sanctificantis.

ARTICULUS I.

Quid sit gratia sanctificans, & an sit identificata cum habitu charitatis.

263. **G**Ratiam sanctificantem esse quæ
si naturam in ordine superno,
exigentem, tanquam suas pro-
prietates, habitus supernaturales, qui sunt quæ-
si potentia ipsius, est communior Theolo-
gorum sententia; quia regeneratio illa, qua
per baptismum (vel suo modo per poenitentiam)
renascimur in Christo, nihil est aliud, quàm
justificatio in baptismo, vel etiam in poeni-
tentia nobis collata: quæ justificatio ex Triden-
tino sess. 6. c. 7. non est sola peccatorum remissio,
sed & sanctificatio, & renovatio interioris homi-
nis, per voluntariam susceptionem gratiæ & do-
norum. Quare præter gratiam sanctificantem,
quæ scilicet est sanctificatio, etiam conferun-
tur alia dona, de quibus infra cit. cap. Tridentini
sic dicitur. Unde in ipsa justificatione cum re-
missione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit
homo per JESUM Christum, cui inferitur, fidem,
spem, & charitatem. Scilicet, ut generatio in
ordine naturali affert nobis naturam, exigen-
tem potentias, & proprietates naturales, ita
generatio spiritualis affert nobis quasi naturam,
exigentem proprietates, & potentias superna-
turales, nempe gratiam. Dicitur autem gratia
quasi natura; nam cum habitus non recipian-
tur in gratia, neque ipsa eos petat sibi, sed ani-
mæ, in qua recipiuntur, neque etiam gratia
denominet se ipsam filiam DEI, sed tantum ho-
minem, inde non est strictè natura.

264. Rursus hæc gratia sanctificans com-
munissimè dicitur esse participatio Divinæ natu-
ræ, ideo, ut exponit Suarez. P. 3. de grat. l. 7. c. 1.
n. 30. quòd, cum natura Divina sit quædam
intellectualis, seu intellectiva natura altioris
ordinis, quàm possit esse ulla substantia
intellectualis creata, ille gradus intellectivita-
tis, qui est in Divina natura, Divino, & super-
naturali quodam modo, participatur per habi-
tualem gratiam, ita, ut à nulla substantia creata
per se ipsam, vel per potentiam sibi connatu-
ralem, ita participari possit. Sic Divina na-
tura